

20250210 Merknadsskjema, kommuneplan for Sunndal arealdelen, revidering

Varsel om planstart og høring av planprogram ble sendt ut i høringsbrev til myndigheter, lag og organisasjoner i brev datert 04.03.2025. Det ble lagt ut på kommunens nettsider og annonsert i avisen. Høringsfrist ble satt til 16.04.2025. Det ble også lagt fram på møte i rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, ungdomsrådet og eldrerådet.

Det har kommet inn innspill til planarbeidet som gjennomgås nedenfor.

Innhold

20250210 Merknadsskjema, kommuneplan for Sunndal arealdelen, revidering.....	1
Statnett datert 01.04.2025.....	2
Kystverket datert 04.04.2025.....	5
Mattilsynet datert 08.04.2025	8
NVE, datert 09.04.2025.....	16
Statsforvaltaren datert 10.04.2025.....	24
Statens vegvesen datert 11.04.2025.....	33
Jan Ove Løken datert 13.04.2025.....	34
Fiskeridirektoratet 14.04.2025.....	35
Sunndal ungdomsråd, møte dato 26.03.2025.....	43
Eldrerådet, møte dato 26.05.2025.....	44
Rådet for personer med funksjonsnedsettelse, møte dato 25.03.2025	44
Hydro aluminium Sunndal 16.04.2025.....	45
Ola Gunnar Heimtun, 16.04.2024	47
Sunndal næringssselskap	50
Møre og Romsdal fylkeskommune 07.03.2025.....	51
Direktoratet for mineralforvaltning, datert 06.05.2025.....	64

Statnett datert 01.04.2025

Resyme av merknaden:

Vi gjør oppmerksom på at det innenfor planområdet må tas nødvendige hensyn til drift og utvikling av Statnetts anlegg.

Transmisjonsnettanleggene er bygget og drives i medhold av særskilt anleggskonsesjon gitt av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), jf. energiloven § 3-1 første ledd.

Anlegg bygget i medhold av anleggskonsesjon er i all hovedsak unntatt fra plan- og bygningslovens regler, og for slike anlegg kan det ikke vedtas planbestemmelser eller vilkår som del av reguleringsplan for andre tema.

Utgangspunktet er derfor at transmisjonsnettleddninger i en kommuneplan/reguleringsplan ikke skal inntegnes som et planformål, men innarbeides i plankartet som hensynssone med SOSI-kode H740 (båndlegging etter energiloven) og tilhørende reguleringsbestemmelser (pbl §§ 11-8 d) /12-6).

Hensynssonen for kraftledninger må være identisk med de respektive ledningenes byggeforbudsbelter. Bredden på byggeforbudsbeltet for hver av transmisjonsnettanleggene i Sunndal kommune er slik:

- 132 kV-ledningen Aura-Ranes: 32 meter
- 132 kV-ledningen Aura-ASU: 19,5 meter (overlapper med andre ledninger)
- 132 kV-ledningen Viklandet-ASU: 32 meter
- 132 kV-ledningen Aura-Osbu: 29 meter
- 132 kV-ledningen Vågåmo-Osbu: 32,5 meter
- 132 kV-ledningen Viklandet-Brandhol: 33 meter
- 300 kV-ledningen Aura-Vågåmo: 38 meter
- 300 kV-ledningen Orkdal-Aura: 38 meter
- 420 kV-ledningen Aura-Viklandet: 38 meter
- 420 kV-ledningen Viklandet-Ørskog: 38 meter
- 420 kV-ledningen Surna-Viklandet: 40 meter
- 420 kV-ledningen Viklandet-Fræna: 40 meter

På enkelte strekninger, f.eks. ved lange spenn, kan byggeforbudsbeltet være bredere enn angitt over.

Utvikling av strømmettet

Eksisterende 300 kV-ledning Orkdal-Aura (se over) vil bli oppgradert til å bli 420 kV-ledning Surna-Viklandet. Ledningstraséen vil i all hovedsak bli gjenbrukt, men byggeforbudsbeltet blir noe utvidet. Prosjektet har mottatt anleggskonsesjon fra NVE, og anleggsarbeidet er planlagt å starte i mai 2025.04.10.

Statnett planlegger å konsesjonssøke en ny transformatorstasjon ved Hårstad i Litldalen.

Søknaden blir ventelig oversendt til NVE i løpet av Q3/2025. Etablering av en ny stasjon vil medføre omlegging og nybygging av flere av kraftledningene i området, men det er for tidlig i planprosessen til at det er mulig å presentere detaljerte løsninger og tilhørende hensynssoner.

Bestemmelser til planen

Det må ikke iverksettes tiltak som medfører forringelse av adkomst til Statnetts anlegg. Det må heller ikke gjøres inngripen i terrenget som medfører endring av overdekningen over kabler eller oppfylling av terrenget som medfører redusert høyde opp til luftledningsanlegg. Statnett ber om at følgende bestemmelse knyttet opp mot hensynssonen for transmisjonsnettledningene:

Det er ikke tillatt med ny bebyggelse innenfor hensynssonen og alle tiltak i terrenget og anleggsarbeid innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.

Tungtransport

Statnett SF er gjennom energilovens Forskrift om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen (kraftberedskapsforskriften) § 4-6 tillagt ansvar for en nasjonal tungtransportberedskap, for derved å sikre at tunge komponenter av betydning for kraftforsyningen (eks. transformatorer) kan transporteres på kort varsel.

Som nevnt innledningsvis har Statnett rettigheter til bruk av kai som landingsplass for transformatortransport ved Hammaren og ved Hydro Sunndal. Fra disse landingsplassene er det etablert kjøreruter til transformatorstasjonene i regionen. Det er viktig at det ikke etableres hindringer for spesialtransportene, som kan være mer enn 70 meter lange og veie mer enn 450 tonn, langs disse rutene.

Anleggsarbeid nært høyspentanlegg – 30 meters varslingsgrense

Anleggsarbeid nært spenningsatte anlegg må skje på en måte som ikke gir fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner og utstyr. Statnett som ledningseier skal derfor kontaktes minst 6 uker før planlagt oppstart av arbeid med anleggsmaskiner innenfor en horisontal avstand på 30 meter fra ytterste strømførende line. Det samme gjelder dersom det skal gjennomføres sprengningsarbeider, gravearbeider, skogarbeid mv. Det vil da være nødvendig med befarings og nærmere avtale om aktuelle sikkerhetstiltak.

ROS-analysen til kommuneplanens arealdel må ta hensyn til Statnetts transmisjonsnettanlegg. Dette innebærer at det må vurderes risikoer knyttet til driften av anleggene, inkludert vedlikehold, inspeksjoner og eventuelle driftsforstyrrelser. Det er viktig å sikre at alle relevante risikoer blir identifisert og håndtert på en måte som ivaretar både sikkerhet og miljøhensyn.

Kommentarer fra kommunen til Statnetts innspill:

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

- Hensynssoner for kraftledninger med SOSI-kode H740 (båndlegging etter energiloven) med bredde som angitt byggeforbudsbelte tas med på planen.
- Ta med planlagt justering av Orkdal-Aura og ny transformatorstasjon ved Hårstad dersom dette foreligger ved utarbeidelse av plana.
- Ta med følgende bestemmelse til H740: Det er ikke tillatt med ny bebyggelse innenfor hensynssonen og alle tiltak i terrenget og anleggsarbeid innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.

- Det er viktig at det ikke etableres hindringer for spesialtransportene fra kai ved Hammaren og Hydro Sunndal, som kan være mer enn 70 meter lange og veie mer enn 450 tonn, langs disse rutene.
- Anleggsarbeid nært spenningssatte anlegg må skje på en måte som ikke gir fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner og utstyr. Statnett som ledningseier skal derfor kontaktes minst 6 uker før planlagt oppstart av arbeid med anleggsmaskiner innenfor en horisontal avstand på 30 meter fra ytterste strømførende line.
- ROS-analysen til kommuneplanens arealdel må ta hensyn til Statnetts transmisjonsnettanlegg.

Kystverket datert 04.04.2025

Resyme av merknaden.

Kystverket ber om at:

- 1) Planforslagets påvirkning på eksisterende og framtidig sjøtrafikk vurderes.
- 2) Juridisk bindende samferdselslinje for farledene videreføres.
- 3) Planforslagets virkninger på berørte havner vurderes.

Kystverket anbefaler:

- 4) Bruk av arealformålet «farled» langs referanserute for navigasjon i henhold til kystinfo.no.
- 5) Å videreføre arealformål havn (SHA). Videre anbefales det å sette av sjøområdene utenfor havnene til arealformål havneområde i sjø.
- 6) At det tas inn bestemmelser som sikrer sjøtransportens interesser.

At det tas inn egen bestemmelse for navigasjonsinnretninger.

Aktuelle føringer

Kommunen skal i sin planlegging legge nasjonale og regionale forventninger til grunn. Det følger av Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 at «det legges til rette for videre utvikling av havner og sjøtransport, og lokalisering og nødvendige arealer vurderes i et regionalt perspektiv». Det fremgår videre at: «Næringslivet er avhengig av god infrastruktur og effektive logistikknutepunkter, som godsterminaler, farleder for skipstrafikken og havner».

På generelt grunnlag vises det også til veileder Planlegging i sjøområdene. Veilederen viser blant annet hvordan Kystverkets interesser ivaretas i arealplaner i sjøområdene.

Farleder og ferdsel

Farledene er veisystemet på sjøen. Forvaltning av farledene og havnene er en forutsetning for effektiv og sikker sjøtransport. Det meste av trafikken på sjø går i farledene, og det er derfor viktig at det ikke planlegges for noe som hindrer sikker og effektiv ferdsel i disse områdene. Sjøtrafikkens arealbehov avgjøres av trafikkbildet, farvannets egnethet, værmessige forhold, dag- og nattseilas og navigasjonsinnretninger tilknyttet farleden.

Inn til Sunndalsøra går biled nr. 2474 Sunndalsfjorden, se figur 1. Data fra kystdathuset.no viser 844 passeringer fra januar til desember 2024, se figur 2 (Hentet 20.03.2025).

Ferdsele består hovedsakelig av lasteskip og tankskip inn til aluminiumsverket og Hammarkaia, se figur 3.

Ferdsele i Ålvundfjorden består hovedsakelig av mindre fartøy. I Stangvikfjorden går biled 2481 Stangvikfjord - Todalsfjord og fergestrekninga Kvanne - Rykkjem delvis innenfor kommunegrensen, se figur 4.

Det går fram av forslag til planprogram at det skal tas en ny gjennomgang av områdene knyttet til sjø, elv og vann, og at det er naturlig å ta sjøområdeplanen inn i kommuneplanens arealdel. I det videre planarbeidet må planforslagets påvirkning på eksisterende og framtidig sjøtrafikk vurderes.

Formål og bestemmelser:

Kystverket anbefaler bruk av arealformålet «farled» langs referanserute for navigasjon i henhold til kystinfo.no. Det bør som utgangspunkt etableres minimum 1000 meter bredde

for et slikt område. Der dette overlapper med annen eksisterende og regulert bruk, anbefales kombinert formål. I Sunndal kommune er dette aktuelt for ferdseien inn til Sunndalsøra, se figur 5. Særlig trafikkerte farleder som fergestrekningen Kvanne-Rykkjem

Kystverket ber om at juridisk bindende samferdselslinje for farledene videreføres. Kystverket anbefaler at det tas inn bestemmelser som sikrer sjøtransportens interesser. For arealformål farled foreslås følgende: "Innenfor arealformål farled tillates tiltak som tilrettelegger for sjøtransport. Tiltak som vanskeliggjør eller hindrer sjøtransport tillates ikke". For juridisk samferdselslinje foreslås: "I en avstand på 500 meters bredde ut ifra juridisk samferdselslinje for farled tillates ikke tiltak som kan påvirke sjøtransporten negativt".

Havn og havneområde

Sjøtransport er avhengig av havner og kaier som bindeledd mellom land og hav. For effektiv havnevirksomhet er arealtilgang, tilknytning til infrastruktur og helårsdrift avgjørende. God tilførselsvei til havna og tilstrekkelig areal for lasting, lossing og lagring må sikres. Kommunen må gjennom sitt planarbeid sørge for at maritime næringer får tilgang til nødvendige næringsarealer med tilgang til sjø.

I Sunndal kommune er det havneanlegg ved Hydro aluminiumsverk og på Hammerkaia. Kystverket ber om at planforslagets virkninger på berørte havner vurderes og beskrives.

Formål og bestemmelser

Kystverket anbefaler å videreføre arealformål havn (SHA) for havneområdene på land. Videre anbefales det å sette av sjøområdene utenfor havnene til arealformål havneområde i sjø. Beregning av nødvendig manøvreringsareal gjøres ved å sette en sirkel med minimum diameter på 2 x lengden av dimensjonerende fartøy. Se farledsnormalen for utdypende veiledning.

Kystverket anbefaler at det tas inn bestemmelser som sikrer sjøtransportens interesser. For arealformål havn foreslås følgende: «Innenfor arealformål havn tillates anlegg og infrastruktur knyttet til maritim virksomhet, herunder kaiområder, lager, verksteder, kontorfasiliteter og andre tjenester for skipstrafikk». For arealformål havneområde i sjø foreslås følgende: «I havneområde i sjø tillates ikke tiltak eller aktivitet som vanskeliggjør manøvrering av fartøy og skipstrafikk». Vi forutsetter at støyfølsom bebyggelse planlegges utenfor rød og gul støysone fra havna slik at konflikt med havnevirksomhet unngås. Vi gjør oppmerksom på at brygger mv. som kan påvirke sikkerheten, ferdseien eller forsvars- og beredskapsinteresser i farvannet, krever tillatelse etter havne- og farvannslovens § 14.

Navigasjonsinnretninger

For å sikre trygg og sikker ferdsel i farvannet er navigasjonsinnretninger av vesentlig betydning. Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overetter, staker, jernstenger mm. i kommunen. Det må ikke planlegges arealbruk som kan komme i konflikt med navigasjonsveiledning i farvannet. Det er spesielt viktig at det ikke planlegges tiltak som kan skjerme for seilingssektorene fra fyrlyktene.

Det er viktig at det i planen legges til rette for nødvendig vedlikehold, nyetablering, flytting mv. av navigasjonsinnretninger langs kysten. Fjerning eller flytting av navigasjonsinstallasjoner kan være aktuelt dersom det utgjør en sjøsikkerhetsmessig risiko ved at de blir stående.

Kystverket anbefaler følgende bestemmelse: «Innenfor planområdet er vedlikehold, fjerning og nyetablering av nødvendige sjømerker og navigasjonsinnretninger for å ivareta sikkerhet og framkommelighet på sjøen tillatt», jf. pbl. § 1-8, fjerde ledd og § 11-11 nr. 4»

Kommentarer fra kommunen til kystverkets innspill:

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

1) Planforslagets påvirkning på eksisterende og framtidig sjøtrafikk vurderes.

2) Juridisk bindende samferdselslinje for farledene videreføres.

3) Planforslagets virkninger på berørte havner vurderes.

Kystverket anbefaler:

4) Bruk av arealformålet «farled» langs referanserute for navigasjon i henhold til kystinfo.no.

5) Å videreføre arealformål havn (SHA). Videre anbefales det å sette av sjøområdene utenfor havnene til arealformål havneområde i sjø.

6) At det tas inn bestemmelser som sikrer sjøtransportens interesser. At det tas inn egen bestemmelse for navigasjonsinnretninger.

- For arealformål farled foreslås følgende: «Innenfor arealformål farled tillates tiltak som tilrettelegger for sjøtransport. Tiltak som vanskeliggjør eller hindrer sjøtransport tillates ikke».
- For juridisk samferdselslinje foreslås: «I en avstand på 500 meters bredde ut ifra juridisk samferdselslinje for farled tillates ikke tiltak som kan påvirke sjøtransporten negativt».
- For arealformål havn foreslås følgende: «Innenfor arealformål havn tillates anlegg og infrastruktur knyttet til maritim virksomhet, herunder kaiområder, lager, verksteder, kontorfasiliteter og andre tjenester for skipstrafikk».
- For arealformål havneområde i sjø foreslås følgende: «I havneområde i sjø tillates ikke tiltak eller aktivitet som vanskeliggjør manøvrering av fartøy og skipstrafikk».
- Kystverket anbefaler følgende bestemmelse: «Innenfor planområdet er vedlikehold, fjerning og nyetablering av nødvendige sjømerker og navigasjonsinnretninger for å ivareta sikkerhet og framkommelighet på sjøen tillatt», jf. pbl. § 1-8, fjerde ledd og § 11-11 nr. 4»

Mattilsynet datert 08.04.2025

Resyme:

Det skal framgå av planbeskrivelsen hvordan relevante nasjonale og regionale forventninger og nasjonale mål blir ivaretatt i forslag til kommuneplanens arealdel. Det skal også framgå hvordan kommunens planstrategi og føringer i kommuneplanens samfunnsdel er videreført i kommuneplanens arealdel. Det er viktig at planer er tilstrekkelig oppdatert og møter framtidens behov.

Nasjonale forventninger

Vi viser til nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 der rent og trygt drikkevann er omtalt med følgende punkter:

- Kommunene har ansvar for å sikre husholdningene og næringslivet tilgang på tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Dette er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn.
- Sikring av drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vannforsyning og avløp, er derfor en viktig del av kommunale planer.
- Vannforekomster som benyttes til vannforsyning må beskyttes mot forurensning med hensynssoner med tilhørende planbestemmelser.
- Beskyttelse av forurensning vil også bidra til å redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann.
- En robust vannforsyning er avgjørende for samfunnssikkerheten.
- Det er viktig at den kommunale sektor- og arealplanleggingen ses i sammenheng og bidrar til å løse disse utfordringene.

Vi viser videre til Regjeringens forventninger i samme dokument som sier følgende:

- Kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Nasjonale mål for vann og helse

Nye Nasjonale mål for vann og helse med gjennomføringsplan - regjeringen.no er vedtatt i februar 2024. Hovedmålet er å oppnå tilstrekkelig forsyning av rent drikkevann og sanitære forhold for alle. I Norge er det mange tusen privateide enkeltvannforsyninger og små vannforsyningssystemer som forsyner husstander og fritidseiendommer. Driften og kunnskapen om drikkevann varierer sterkt, og de færreste enkeltvannforsyningene har vannbehandling, noe som kan utfordre tilgangen til trygt og nok drikkevann.

Av de 25 nasjonale målene er det delmål som omhandler beskyttelse av vannkilder, leveringssikkerhet og beredskap av drikkevann. Målene er basert på FNs bærekraftsmål, særlig nr. 6 med delmål, for å sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til trygt drikkevann. I plansammenheng vil vi spesielt trekke frem følgende nasjonale mål på drikkevannsområdet:

Mål nr. 4 - Alle vannforekomster med uttak av drikkevann skal være beskyttet mot forurensning

Mål nr. 5 - Kommunal samfunnsplanlegging skal sikre innbyggerne trygt drikkevann og drikkevannshensyn skal ivaretas i arealplanleggingen

Mål nr. 6 - Kommunen skal ha helhetlige planer og tiltak som ser vann, avløp og arealbruk i sammenheng

Mål nr. 11 - Kommunens overordnede risiko og sårbarhetsanalyser skal ivareta

sikkerheten i drikkevannsforsyningen

Mål nr. 12 - Kommunens beredskapsplanverk skal sikre alternativ drikkevannsforsyning for alle, om nødvendig gjennom samarbeid

Relevant regelverk

Kommunen skal i samsvar med folkehelseloven kapittel 2, ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk, jf. § 26 i drikkevannsforskriften. Hvis vannforsyningssystemet ligger i flere kommuner, skal dere om nødvendig ta initiativ til et interkommunalt plansamarbeid.

Drikkevannshensynet i kommuneplanens arealdel

Vi ser av kommuneplan for Sunndal, planid. 20151020 at kommunens, til enhver tids gjeldende vann- og avløpsnorm, skal legges til grunn ved utbygging. Det står også at det skal utarbeides vann- og avløpsplan hvor det skal framgå hvordan vannforsyning, avløp og overvann skal løses. Planen skal være godkjent før feltutbygging iverksettes, og at byggegrenser mot vann- og avløpsledninger skal være fire meter på hver side.

Vi forventer at det innføres arealformål som bidrar til å beskytte vannkilder brukt til drikkevannsproduksjon. I tillegg må hensynssoner (H110 / H120) være tydelig markert i plankartet, med konkrete bestemmelser som regulerer bruken av disse områdene.

Vannverkseieren skal gjennomføre en farekartlegging og farehåndtering av vannkilde med tilsigsområde i tråd med kravene i drikkevannsforskriften § 6, og etablere beskyttelse etter § 12. Denne farekartleggingen skal være grunnlaget for restriksjoner/bestemmelser som knyttes til den enkelte hensynssone og arealformål i kommuneplanens arealdel. Kommunen skal i samarbeid med vannverkseieren vurdere behovet for restriksjoner for å beskytte råvannskilder, vanntilsigsområder, drikkevannsbasseng og annen kritisk infrastruktur og synliggjøre dette i kommuneplanens arealdel.

Det må også vurderes om det skal avsettes hensynssoner med tilhørende planbestemmelser etter §§ 11-7, 11-8, 11-9 og 11-11 i plan og bygningsloven (PBL), jf. drikkevannsforskriften § 26.

Sikre vannkildene ved å etablere hensynssoner med bestemmelser

Drikkevannskildene må være synlige i plankartene sammen med hensynssoner og bestemmelser.

Kommunen sammen med vannverkene skal vurdere behovet for hensynssoner med bestemmelser ved følgende områder:

- Hovedkilder med vanntilsigsområde (overflatekilder og grunnvannskilder)
- Reservevannkilder og framtidige kilder med vanntilsigsområder
- Kommunale og private vannkilder med vanntilsigsområder
- Kritisk infrastruktur i vannforsyningen (eksempel overføringsledninger, drikkevannsbasseng etc.)

Bestemmelsene skal være konkrete for de tiltak og aktiviteter som ikke tillates innenfor hensynssonen. Dette innbefatter også aktivitet og tiltak som ikke krever tillatelse fra kommunene. I tillegg skal bestemmelsene være tydelig nok for å begrense aktiviteter som ikke kan aksepteres innenfor hensynssonene. Bestemmelsene kan inkludere forbud/påbud. Dersom vannforsyningssystemet strekker seg over flere kommuner bør det etableres bestemmelser som er likelydende for råvannskilden og hele tilsigsområdet, uavhengig av kommunegrenser.

Drikkevannshensynet til fremtidige drikkevannskilder må komme tydelig frem i planene. Gjennom planarbeidet bør det vurderes å beskytte eventuelle kjente grunnvannsressurser eller egnede overflatevannkilder som per i dag ikke anvendes til uttak av drikkevann. Dette kan gjøres ved å fastsette hensynssone etter PBL 11-8 bokstav d) - båndlegging etter andre lover, f.eks. beskyttelse av fremtidige drikkevannskilder, jf. vannressursloven § 13 fjerde ledd og vedtak etter vannforskriften.

Gode bestemmelser bør være

- ✓ Basert på farekartlegging av råvannskilde med tilsigsområde
- ✓ Relevante og tilstrekkelige
- ✓ Konkrete for tiltak og aktiviteter som ikke er tillatt
- ✓ Etablert for hovedkilder, reservevannkilder og framtidige kilder
- ✓ Lett tilgjengelig for enhver

Helhetlig forvaltning av vann- og avløp som kriterium for utvikling

Vann og avløp (VA) er kritisk infrastruktur. Vi ser at det er avgjørende for kommunenes oversikt, at det foreligger oppdaterte helhetlige vann- og avløpsplaner som dekker hele kommunen. Gjennom den overordnede planen skal kommunen ta stilling til behovet for nye eller oppdaterte tiltaksplaner for fornyelse av ledningsnett, sanering, reduksjon av lekkasje Side 4 av 7

med mer. Planer som omhandler vannforsyning, avløp, vannmiljø etc. bør ses i sammenheng og være konkretisert i en temaplan eller en kommunedelplan. Vi viser til PBL § 3-1 bokstav i) når det gjelder helhetlig forvaltning.

En systematisk oversikt og vurdering av vann- og avløpssituasjonen i kommunen bør inngå i samlet grunnlag for videre utvikling, utbygging og arealbruk. Slik kan kommunen ta hensyn til drikkevann og leveringssikkerhet ved arealdisponeringer og tillatelser som følger av KPA.

Sikre helhetlig planlegging gjennom rekkefølgebestemmelser

Rekkefølgebestemmelser skal bidra til å sikre helhetlig planlegging i nye og/eller reviderte reguleringsplaner, og til å sikre helhetlige løsninger for vann, avløp og overvann, jf. PBL § 3-1 bokstav i).

Vi forventer at det lages konkrete rekkefølgebestemmelser i kommuneplanens arealdel som videreføres til neste plannivå. Gjennom rekkefølgebestemmelsene skal kommunen sikre at hensyn til drikkevann, plantehelse, fiskehelse/fiskevelferd og dyrehelse/dyrevelferd er ivare tatt i planprosessene. Det er hensiktsmessig å etablere rekkefølgebestemmelser som ivaretar disse hensyn ved de relevante arealformål. Noen eksempler følger nedenfor.

Tilknytning til eksisterende vannforsyning, eller større fellesanlegg

Når det planlegges utlegging av nye bolig- (herunder fritidsboliger) eller industriområder, eller fortetting innenfor eksisterende bebyggelsesområder, må kommunen vurdere muligheten for å knytte disse til eksisterende vannforsyningssystemer i nærheten eller om nødvendig til nytt fellesanlegg, jf. Nasjonale mål for vann og helse. Det er hensiktsmessig å etablere rekkefølgebestemmelser som ivaretar dette.

Kommunen må ha målsetninger om å øke tilknytningen til eksisterende vannforsyningssystemer. Mattilsynet forventer at kommunen lager en plan for at alle fastboende innbyggere har tilgang til nok og trygt drikkevann.

Kommunen kan stille krav om tilkobling, jf. PBL § 27-1 og §27-2 i områder hvor det er bygget

ut kommunalt vann og avløp. Særlig gjelder dette for fritidsbebyggelse jf. PBL § 30- 6.

Byggegrenser ved ledningsnett drikkevann

Det bør vurderes å etablere bestemmelser som setter byggegrenser mot offentlige vann- og avløpsledninger. Mattilsynet vil påpeke at det er tiltakshaver som til enhver tid er pliktig til å vise aktsomhet og orientere seg om infrastruktur i grunnen, dette prinsippet gjelder også hvis private vannforsyningssystemer blir berørt.

Særskilt utredning av løsninger for drikkevann før utbygging

Når forslag til nye utbyggingsområder skal vurderes, så skal tilgangen til vann og avløp inngå som en del av vurderingen. Der hvor KPA gir retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse av tilgangen til helsemessig trygt og nok drikkevann og avløp – en konsekvensutredning (KU) – etter PBL § 4-2.

KPA må stille krav om at en helhetlig kartlegging og vurdering av vann og avløp skal utarbeides i hver enkelt reguleringsplan. Det må foreligge en teknisk plan for vannforsyningen før det gis tillatelse til tiltaket. Planen skal være utarbeidet av kompetente personer og inneholde informasjon og vurdering av relevante forhold og gjennomførbare løsninger.

Side 5 av 7

Vann-, avløp- og overvannsplan (VAO-plan) må være godkjent av relevant fagmyndighet i kommunen før første gangs høring.

For det videre arbeidet med reguleringsplaner må det være bestemmelser i KPA som krever at tiltakshaver før byggestart/før bebyggelse tas i bruk må dokumentere at planlagt vannforsyning er etablert, og at den gir både nok og trygt drikkevann, slik det kreves av PBL § 27-1.

Vannverkseier har ansvar for vannforsyningen

Nye fellesanlegg skal være eid av kommunen når de er av en viss størrelse, som bestemt i Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (vass- og avløpsanleggslova) §§ 1 og 2. Det er kommunen som har myndighet og forvalter bestemmelsene i denne loven. Mattilsynet erfarer

at fellesanlegg med kommunalt eierskap sikrer stabile forhold og systematisk oppfølging av vannforsyningen. For abonnenter er forutsigbarhet og varige løsninger viktig for stabil leveranse av trygt og nok drikkevann.

Spredt bebyggelse (leveringssikkerhet og beskyttelse av vannforsyning)

For spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse, må det komme fram i bestemmelsene at disse skal tilkobles en drikkevannsforsyning som leverer hygienisk betryggende drikkevann og drikkevann i tilstrekkelige mengder. Det kan være tilkobling til eksisterende vannforsyninger (fellesanlegg), eller at det etableres ny vannforsyning.

Kommune og eiere av vannforsyningssystem må sørge for beskyttelse av råvannskilder og vanntilsigsområder gjennom reguleringsplanen, ved at det reguleres inn hensynssoner og aktivitetsbegrensninger.

Det må være bestemmelser som krever at tiltakshaver før byggestart må dokumentere at planlagt vannforsyning gir både nok og trygt drikkevann, slik det kreves av PBL § 27-1. Planen kan også inneholde rekkefølgebestemmelser om at alle etablerte boliger, hytter og næringsbygg skal være tilkoblet fellesanlegget, og at det ikke tillates etablering av privat vannkilde/avløp i planområde der fellesanlegg er vedtatt.

Beskyttelse etter vannforskriften

Arealplan vil også dekke sjøområdene i kommunene, men bruk og vern langs kysten skal ses i sammenheng på begge sider av strandlinjen. Planen skal ha bestemmelser for oppdrett, havbruk og beskyttelse av kystlinjen (vannforskriften). Det skal gjøres konkrete vurderinger av behovet for å sikre ulike hensyn og prioritere mellom disse, og bestemmelsene må sikre at det ikke etableres aktiviteter som forurensar vannmiljøene.

For fiskeri og havbruk, må bruken av arealer for ulike akvakulturer, inklusive mobile anlegg avklares gjennom regionale og kommunale planer.

Plantehelse - hindre smittespredning av planteskadegjørere

Noen planteskadegjørere og ett ugras er regulert i lover og forskrifter, som Mattilsynet forvalter. Dette gjelder skadegjørere som har vesentlige samfunnsmessige konsekvenser, som potetcystenematoder (PCN) og floghavre. Det er derfor viktig at dere i reguleringsplaner har bestemmelser som sikrer at det unngås spredning av planteskadegjørere, og innfører tiltak for å unngå spredning av disse. Det er forbudt å flytte jord med PCN og/eller floghavre.

Vi viser til Miljødirektoratet for informasjon om fremmede arter og nødvendige tiltak.

Fiskehelse og fiskevelferd, og helse og velferd hos andre akvatiske dyr

Der det er relevant bør det lages bestemmelser som vil forebygge overføring av kjent og ukjent smitte, mellom vassdrag. Det må stilles krav til entreprenører og annen relevant virksomhet om vask og desinfeksjon av anleggsmaskiner og annet utstyr før det kan benyttes i og nært vassdrag. Det er hensiktsmessig å etablere rekkefølgebestemmelser som ivaretar disse elementene.

I uttalelse til kystsoneplaner omtaler vi hensynet til fiskehelse og fiskehelse hos akvakulturdyr, og også hensyn til villfisk.

God områdestruktur er en forutsetning for god biosikkerhet, forebyggende helsearbeid og beredskap. Dette bidrar også til god bærekraft.

Akvakulturnæringen har et selvstendig ansvar for biosikkerhet og struktur. Gode planprosesser og involvering bør legges til rette for dette ved fokus på forbedring av struktur. For å hindre smitte mellom vassdrag, og redusere forurensende avrenning og utslipp til vassdrag og råvannskilder, kan det vedtas rekkefølgebestemmelser på kommuneplannivå.

Dyrehelse og dyrevelferd

Mattilsynets forvaltningsområde omfatter dyrevelferdsmessige, eventuelt også dyrehelsemessige, uheldige konsekvenser av naturinngrep. Dyr skal beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. Det bør være en bestemmelse i KPA som ivaretar dette. For eksempel må gjerder og liknende utformes og vedlikeholdes på en slik måte at dyr ikke kan komme til skade. Kommunen skal ta tilstrekkelig hensyn til viktige trekkruiter og habitat for viltlevende dyr.

Vi ser at dere har omtalt behovet for redusert ferdsel inn i villreinområdene i øvre Sunndal. Det bør samtidig tas hensyn til øvrige hjortedyr i hele kommunen, slik at dyrene beskyttes mot

unødige forstyrrelser og belastninger i tråd med dyrevernsloven.

Mattilsynet kan fremme innsigelse

Mattilsynet kan fremme innsigelse til planforslag, jf. plan- og bygningsloven § 11-16, jf. § 5-4.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for drikkevann med ansvar for å ta vare på nasjonale og regionale føringer i plansaker som kan påvirke drikkevann.

For å beskytte folks helse er det viktig at det planlegges for sikker levering av helsemessig trygt og nok drikkevann, jf. drikkevannsforskriften § 9. I kommuneplanens arealdel skal eksisterende vannkilder og framtidige kilder synliggjøres med hensynssoner, jf. drikkevannsforskriften § 12. Hovedkilder og reservekilder skal gis tilfredsstillende og langsiktig beskyttelse mot forurensning og forringelse.

Mattilsynet kan fremme innsigelse til planen hvis:

- nasjonale og regionale føringer ikke er ivaretatt
- det er ikke fastsatt hensynssone med bestemmelser for råvannkilde med tilsigsområde (hovedkilder, reservevannkilder og framtidige kilder).
- bestemmelsene er ikke tilstrekkelig for både tiltak og aktiviteter til å sikre råvann og drikkevann mot forurensning
- det mangler rekkefølgebestemmelser til å sikre at våre sektorområder er ivaretatt

Kommentarer fra kommunen til mattilsynets innspill:

Innspill som tas med i tema for KU i planprogrammet.

Der hvor KPA gir retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse av tilgangen til helsemessig trygt og nok drikkevann og avløp

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

- Det skal framgå av planbeskrivelsen hvordan relevante nasjonale og regionale forventninger og nasjonale mål om rent og trygt drikkevann blir ivaretatt i forslag til kommuneplanens arealdel.
- Sikring av drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vannforsyning og avløp, er derfor en viktig del av kommunale planer.
- Vannforekomster som benyttes til vannforsyning må beskyttes mot forurensning med hensynssoner med tilhørende planbestemmelser.
- Kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.
- Det tas med arealformål som bidrar til å beskytte vannkilder brukt til drikkevannsproduksjon. I tillegg må hensynssoner (H110 / H120) være tydelig markert i plankartet, med konkrete bestemmelser som regulerer bruken av disse områdene.
- Kommunen skal i samarbeid med vannverkseieren vurdere behovet for restriksjoner for å beskytte råvannskilder, vanntilsigsområder, drikkevannsbasseng og annen kritisk infrastruktur og synliggjøre dette i kommuneplanens arealdel.
Det må også vurderes om det skal avsettes hensynssoner med tilhørende planbestemmelser etter §§ 11-7, 11-8, 11-9 og 11-11 i plan og bygningsloven (PBL), jf. drikkevannsforskriften § 26.
- Kommunen sammen med vannverkene skal vurdere behovet for hensynssoner med bestemmelser ved følgende områder: Hovedkilder med vanntilsigsområde (overflatekilder og grunnvannskilder) Reservevannkilder og framtidige kilder med vanntilsigsområder. Kommunale og private vannkilder med vanntilsigsområder. Kritisk infrastruktur i vannforsyningen (eksempel overføringsledninger, drikkevannsbasseng etc.)

- Bestemmelsene skal være konkrete for de tiltak og aktiviteter som ikke tillates innenfor hensynssonen. Dette innbefatter også aktivitet og tiltak som ikke krever tillatelse fra kommunene. I tillegg skal bestemmelsene være tydelig nok for å begrense aktiviteter som ikke kan aksepteres innenfor hensynssonene. Bestemmelsene kan inkludere forbud/påbud.
- Drikkevannshensynet til fremtidige drikkevannskilder må komme tydelig frem i planene.
- Vi forventer at det lages konkrete rekkefølgebestemmelser i kommuneplanens arealdel som videreføres til neste plannivå. Gjennom rekkefølgebestemmelsene skal kommunen sikre at hensyn til drikkevann, plantehelse, fiskehelse/fiskevelferd og dyrehelse/dyrevelferd er ivaretatt i planprosessene. Det er hensiktsmessig å etablere rekkefølgebestemmelser som ivaretar disse hensyn ved de relevante arealformål.
- Vurdere rekkefølgebestemmelser som ivaretar tilknytning til felles vannforsyningssystemer ved utlegging til nye bolig-, fritidsbolig eller industriområder eller fortetting.
- vurderes å etablere bestemmelser som setter byggegrenser mot offentlige vann- og avløpsledninger.
- KPA må stille krav om at en helhetlig kartlegging og vurdering av vann og avløp skal utarbeides i hver enkelt reguleringsplan. Det må foreligge en teknisk plan for vannforsyningen før det gis tillatelse til tiltaket.
- For det videre arbeidet med reguleringsplaner må det være bestemmelser i KPA som krever at tiltakshaver før byggestart/før bebyggelse tas i bruk må dokumentere at planlagt vannforsyning er etablert, og at den gir både nok og trygt drikkevann, slik det kreves av PBL § 27-1.
- For spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse, må det komme fram i bestemmelsene at disse skal tilkobles en drikkevannsforsyning som leverer hygienisk betryggende drikkevann og drikkevann i tilstrekkelige mengder.
- Råvannskilder og vanntilsigsområder sikres gjennom reguleringsplan, ved at det reguleres inn hensynssoner og aktivitetsbegrensninger.
- Bestemmelser som krever at tiltakshaver før byggestart må dokumentere at planlagt vannforsyning gir både nok og trygt drikkevann, slik det kreves av PBL § 27-1. Planen kan også inneholde rekkefølgebestemmelser om at alle etablerte boliger, hytter og næringsbygg skal være tilkoblet fellesanlegget, og at det ikke tillates etablering av privat vannkilde/avløp i planområde der fellesanlegg er vedtatt.
- Planen skal ha bestemmelser for oppdrett, havbruk og beskyttelse av kystlinjen (vannforskriften). Det skal gjøres konkrete vurderinger av behovet for å sikre ulike hensyn og prioritere mellom disse, og bestemmelsene må sikre at det ikke etableres aktiviteter som forurensrer vannmiljøene.
- Det er viktig at dere i reguleringsplaner har bestemmelser som sikrer at det unngås spredning av planteskadegjørere, og innfører tiltak for å unngå spredning av disse. Det er forbudt å flytte jord med PCN og/eller floghavre.
- Det bør lages bestemmelser som vil forebygge overføring av kjent og ukjent smitte, mellom vassdrag. Det må stilles krav til entreprenører og annen relevant virksomhet om vask og desinfeksjon av anleggsmaskiner og annet utstyr før det kan benyttes i og nært vassdrag. Det er hensiktsmessig å etablere rekkefølgebestemmelser som ivaretar disse elementene.

- For å hindre smitte mellom vassdrag, og redusere forurensende avrenning og utslipp til vassdrag og råvannskilder, kan det vedtas rekkefølgebestemmelser på kommuneplannivå vedrørende akvakultur.
- Det bør være en bestemmelse i KPA som ivaretar at dyr beskyttes mot fare for unødige påkjenninger. For eksempel må gjerder og liknende utformes og vedlikeholdes på en slik måte at dyr ikke kan komme til skade. Kommunen skal ta tilstrekkelig hensyn til viktige trekkruiter og habitat for viltlevende dyr som villrein og hjort.

NVE, datert 09.04.2025

Resyme:

Det er eit viktig prinsipp at avklaring av reell naturfare skal skje på siste plannivå. Dette kjem klart fram i KDD (tidlegare KMD) rundskriv H-5/18 «Samfunnsikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling» side 12 der det heiter: «Ved siste plannivå er det ikke mulig å skyve nærmere avklaring av reell fare til byggesaken ved å sette vilkår for å innvilge byggesøknad. Kravet til ROS-analyse i lovens § 4-3 vil da ikke være oppfylt.» Å avklare reell naturfare er å skilje mellom areal som stettar byggteknisk forskrift (TEK17) kap. 7 sine akseptkriterier for planlagd utbygging, og dei areal der akseptkriteria ikkje er stetta. Dersom kommuneplanen legg til rette for utbygging i aktsemdområde må de enten setje krav om regulering eller avklare om det er reell fare i samband med revisjon av arealdelen, eksempelvis i LNFR-område med spreidd utbygging.

Kartlegg areal som er utsett for potensiell naturfare

Utgreiing av flaum-, erosjon- og skredfare på kommuneplannivå har som mål å avklare om det er areal med potensiell fare i område der det kan vere aktuelt med utbygging. De må difor vurdere om det kan vere naturfare også i dei eksisterande byggeområda i gjeldande plan som ikkje er tatt i bruk til utbygging. Dette fordi tryggleikskrava i byggteknisk forskrift (TEK17) kap. 7 gjeld all utbygging i kommunen, uavhengig av reguleringsstatus, arealføremål i plan, om det er nye utbyggingsområde eller fortetting. I framlegg til planprogram står det at fare- og aktsemdkart skal leggst til grunn, og de kan også vurdere om planprogrammet skal reflektere at de skal kartfeste potensiell eller reell fare for alle område der utbygging er aktuelt.

Marker areal utsett for fare med omsynssoner i plankartet og styr utbygging til trygge område

Omsynssoner er eit godt verkemiddel for å synleggjere ulike omsyn som de skal ta i vidare planlegging og sakshandsaming av einskildsaker. Omsynssonene, og føresegner/retningsliner knytt til dei, kan gå på tvers av arealbruksføremål, på tvers av eksisterande og framtidig bruk, og på tvers av regulerte og ikkje regulerte areal. For omsynssone Fareområde (pbl. § 11-8a/H310, H320) gir pbl. heimel til å gi føresegner knytt til sona som de ikkje har heimel til å gi til det einskilde arealbruksføremål på kommuneplannivå.

NVE rår difor til at de innarbeider alle aktsemdområde for naturfare i plankartet som omsynssoner. Vi legg særleg vekt på at de gjer dette i eksisterande og framtidigebyggeområde, inkludert LNFR-område med spreidd utbygging. Til omsynssonene må de knyte føresegner med anten byggeforbod, eller krav om nærare kartlegging av fare i alle reguleringsplanar. Vårt generelle råd er å styre ny utbygging til trygge område.

NVE retningsline 2/2011 «Flaum- og skredfare i arealplanar» med vedlegg gir nærare oversikt over korleis flaum, erosjon og skred kan utgjere ein fare, og korleis desse bør utgreiast og innarbeidast i kommuneplanen sin arealdel.

Nytt best mogeleg kunnskap om naturfare i planlegginga

Det er viktig at kommunen nyttar best mogeleg kunnskap om naturfare i planlegginga. Der det er kartlagt faresoner for skred, er utarbeidd flaumsonekart eller der kommunen har annan kunnskap om fare som er konkret og kan etterprøvast, så kan denne kunnskapen nyttast i staden for dei landsdekkande aktsemdområda i dei aktuelle områda.

Meld inn farekartlegging

Naturfareutgreingar som er tinga etter 01.01.2025 skal meldast inn til NVE i samsvar med pbl § 2-4 og Forskrift om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger. Vi ynskjer også å få inn naturfareutgreingar tinga før denne datoen. Geotekniske grunnundersøkingar skal leverast inn til NGU via NADAG.

Fare for skred i bratt terreng

I regi av NVE er det gjennomført skredfarekartlegging i bratt terreng for utvalde område i Sunndal kommune, jf. faresonekart på NVE Atlas. De kan nytte kartlagde fareområde som grunnlag for omsynssone skredfare H310 i plankartet for å vise den beste kunnskapen om skredfaren.

For område som ikkje er kartlagt for reell fare, viser vi til aktsemdkart for jord- og flaumskred, steinsprang og snøskred som er tilgjengeleg i NVE Atlas. Datasetta er også tilgjengeleg for nedlasting i NVE sine karttenester og må visast med omsynssone skredfare H310 i plankartet.

Aktsemdkartet for snøskred som NVE publiserte i 2023 gir høve til å avklare tilstrekkeleg tryggleik avhengig av aktuell tryggleiksklasse i byggtknisk forskrift (TEK17) § 7-3. NVE har laga ei prosedyre som kan vedtakast som føresegn til omsynssone skredfare H310 på aktsemdnivå i kommuneplanen sin arealdel. Ein føresetnad for å bruke prosedyren er at det mest konservative aktsemdkartet for snøskred (S3_snoskred_Aktsomhetsomrade) inngår i omsynssone H310, saman med aktsemdkart for steinsprang og aktsemdkart for jord og flaumskred.

Kommunen kan til dømes vedta prosedyren som ei føresegn til omsynssona:

Omsynssone H310_X er aktsemdområde for skred bratt terreng. Grunnlaget for sona er aktsemdkart for snøskred S3 2023, aktsemdkart for steinsprang, og aktsemdkart for jord og flaumskred. I alle plan- og byggesaker skal avklaring av tryggleik mot skred skje etter følgjande prosedyre/framgangsmåte:

1. Dersom tiltaket ligg innanfor aktsemdområde for steinsprang, og/eller jord- og flaumskred, må fagkyndige vurdere om tryggleiken mot skred er tilstrekkeleg i høve til krava i TEK17 § 7-3.
2. Dersom tiltaket ligg innanfor aktsemdområde for snøskred S3 2023, men utanfor aktsemdområde for jord- og flaumskred og aktsemdområde for steinsprang, gjeld følgjande:
  - a. For tiltak etter TEK17 § 7-3, 1. ledd og i tryggleiksklasse S3 må fagkyndige avklare om skredfaren er reell
  - b. For tiltak i tryggleiksklasse S2 kan aktsemdkart for snøskred S2 utan skogeffekt konsulterast:
    - Dersom tiltaket ligg utanfor aktsemdområdet er tryggleiken tilstrekkeleg og skredfaren avklart.
    - Dersom S2 tiltaket ligg innanfor aktsemdområdet må aktsemdkart for snøskred med skogeffekt konsulterast. Dersom tiltaket då ligg utanfor aktsemdområde for S2 med skogeffekt er tryggleiken tilstrekkeleg dersom det blir teke grep som sikrar at skogen sin skredførebyggande effekt blir teken vare på i framtida. Alternativt

må fagkyndige kartlegge skredfaren som om skogen ikkje er til stades, og om nausynt dokumentere tilstrekkeleg tryggleik ved bruk av risikoreduserande tiltak.

- c. For tiltak i tryggleiksklasse S1 kan aktsemdkart for snøskred S2 med skogeffekt konsulterast:
- Dersom tiltaket ligg utanfor aktsemdområdet kan tiltaket gjennomførast utan grep som sikrar at skogen sin skredførebyggande effekt blir teken vare på
  - Dersom tiltaket ligg innanfor aktsemdområdet må fagkyndige kartlegge skredfaren, og om nausynt dokumentere tilstrekkeleg tryggleik ved bruk av risikoreduserande tiltak.

3. Fagkyndig kartlegging av skredfare i bratt terreng skal skje i samsvar med NVE sin «Veileder for utredning av sikkerhet mot skred i bratt terreng».

For eventuell ny kartlegging av reell fare viser vi til NVE rettleiar for kartlegging av skredfare i bratt terreng, og rår til at rettleiaren vert brukt ved bestilling og utarbeiding av skredfarevurderingar.

Fare for område-skred av kvikkleire

I områda under marin grense kan det vere marin leire med potensiale for kvikkleire eller sprøbrotmateriale. Der det er samanhengande område med kvikkleire/sprøbrotmateriale og gitte terrengforhold, kan det vere fare for kvikkleireskred (område-skred). I desse områda må det gjerast konkrete vurderingar for å dokumentere tilstrekkeleg tryggleik.

NVE sitt aktsemdkart for kvikkleireskred er basert på NGU sine lausmassekart og «Mulighet for marin leire» (MML) med kategoriane middels, stort eller svært stort sannsyn for marin leire. For dei områda der det er gjort detaljert kartlegging av lausmassane, er område med usamanhengande/tynt dekke og lite sannsyn for marin leire tatt ut. I område utan detaljert lausmassekart er alt areal under marin grense vurdert som aktsemdområde for kvikkleireskred. I aktsemdkartet er det også gjort ei GIS-analyse som friskmelder område der det ikkje er nok helling til at det kan gå kvikkleireskred.

Vi rår til at aktsemdskartet blir brukt som grunnlag for omsynssone skredfare i plankartet, med tilhøyrande føresegn som set krav om avklaring av reell fare på neste plannivå. Statens vegvesen har kartlagt to kvikkleiresoner i kommunen. NVE rår til at desse blir synleggjort i plandokumenta med omsynssone skredfare H310.

Det kan vere lokale forhold som viser at det ikkje er fare sjølv om arealet ligg innanfor aktsemdområde. De finn meir detaljar i vurderingar som kan gjerast i NVE sin kartbaserte rettleiar for kommuneplanen sin arealdel. Dersom de ynskjer å avgrense aktsemdområda ytterlegare i arbeidet med kommuneplanen viser vi til NVE rettleiar 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred.

Fare for flodbølge som sekundærverknad av fjellskred

Langs Sunndalsfjorden og Ålvundfjorden er det kartlagt fleire objekt med fare for fjellskred med flodbølge som sekundær verknad. For Sunndal kommune er det utarbeidd samansett farekart for fleire objekt, og årleg sannsyn er vurdert $< 1/5000$, jf. farekart i NVE

Atlas. Med utgangspunkt i tryggleikskrava mot skred i TEK17 § 7-3 vil slik fare truleg ikkje få verknad for planarbeidet, men det bør endeleg avklarast gjennom ROS-analysen.

Dersom det likevel blir eit tema, har NVE publisert rettleiar om tryggleik mot fjellskred, der eit eige kapittel handlar om arealplanlegging. For kommuneplanen sin arealdel peikar rettleiaren på at det kan vere føremålstenleg å setje krav om reguleringsplan som avklarar vilkåra i TEK17 § 7-4. Det er ikkje til hinder for at de kan gjere desse avklaringane i arbeidet med kommuneplanen, men spørsmålet vil vere kor detaljert og fleksibel kommuneplanen skal vere.

Fare for flaum og erosjon

Langs nedre delar av Driva er det kartlagt reell flaumfare. NVE rår til at de synleggjer og tek omsyn til denne kunnskapen og eventuelt andre kartleggingar av reell fare i arbeidet med revisjon av kommuneplanen sin arealdel.

Det beste generelle rådet er å halde nye bygg i god avstand frå vassdraga. Ei byggegrense på minst 20 m frå bekker med mindre nedslagsfelt enn 20 km² og 50 – 100 m frå elvar og større vassdrag vil i dei aller fleste tilfelle vere tilstrekkeleg til å unngå fare for flaum. Med unntak av område der bekker har skore seg djupt ned i lausmassar, dvs. ravinert terreng, vil 20 m avstand ofte vere tilstrekkeleg i høve til erosjonsfare langs bekker. Areal nærare vassdrag enn dette er å sjå på som aktsemdsområde dersom ein ikkje gjer nærare vurderingar av flaum- og erosjonsfaren.

Aktsemdskartet for flaumfare som er tilgjengeleg i NVE Atlas er utarbeidd med utgangspunkt i desse generelle råda, og bør nyttast som grunnlag for omsynssone Flaumfare H320 på kommuneplannivå, dersom de ikkje har meir detaljert kunnskap. I tilhøyrande føresegn må det kome fram at det er aktsemdsområde som krev vurdering av reell fare på neste plannivå.

Dersom de har mål om å kartlegge reell fare for flaum i vassdraga viser vi til NVE sin rettleiar 3/2022 Sikkerhet mot flom. Rettleiaren skildrar korleis flaumfare bør vurderast og utgreiast for å tilfredsstille krava i pbl. § 28-1 og tilhøyrande krav i byggtknisk forskrift (TEK17) § 7-2.

Klimaendringar, klimatilpassing og beredskap

I framtida er det forventa auka og endra flaummønster med fleire regnflaumar, også om vinteren. Det er også venta auka skredfare som følgje av endra nedbør. Eksempel kan vere auka fare for kvikkleireskred som følgje av meir erosjon. Erfaringane etter eksempelvis ekstremværet «Hans» i august 2023 viser at kommunane må ha eit sterkt fokus på klima, klimatilpassing og lokal beredskap. Dette er svært viktig for å ivareta tryggleik for innbyggjarane og redusere skader på bygg, konstruksjonar og eigendomar.

Regjeringa forventar i dei reviderte Statlige planretningslinjene for klima og energi (og klimatilpassing) at kommunane legg dei høge utsleppsalternativa frå nasjonale klimautgreiingar til grunn i arealplanlegginga. Hovudmålet med planretningslinjene er at klimatilpassing skal vere ein viktig premis for kommunane si planlegging etter plan- og bygningslova. Vi forventar difor at kommuneplanen blir brukt som eit viktig reiskap for å

unngå utbygging i område med klima- og naturfareutfordringar. I 2022 offentleggjorde Riksrevisjonen ei undersøking av styresmaktene sitt arbeid med klimatilpassing av busetnad og infrastruktur; Alvorlig kritikk til myndighetenes arbeid med klimatilpassing (riksrevisjonen.no). I denne undersøkinga uttrykker Riksrevisjonen uro og kritikk fordi dei vurderer at styresmaktene ikkje har sikra seg tilstrekkeleg oversikt og sett i verk nødvendige tiltak for å sikre eksisterande busetnad og infrastruktur mot forventa klimaendringar.

Med (ny) kunnskap om klimaendringar og naturfare må de også vurdere om eksisterande utbyggingsområde er tilstrekkeleg robuste. Norsk klimaservicesenter har utarbeidd klimaprofil for Møre og Romsdal. Vi rår til at de nyttar kunnskapen klimaprofilen gir om forventa klimaendringar i planarbeidet.

Utbygging kan gi problem med overvatn

Utbygging av naturområde med auka del harde flater kan gi auka avrenningsfart og auka flaumtoppar nedstraums. I verste fall kan dette auke sannsynet for flaum- og erosjonsskadar. Det er og viktig at de er merksam på at ny utbygging kan blokkere avrenninga ovanfrå, noko som igjen kan føre til skader på sjølve bygget, og/eller leie overvatnet i uønskt retning. Eit viktig prinsipp for overvassløyser er å bidra til så «naturlike» forhold som mogeleg. Opne løyser er betre enn lukka løyser. De må også avklare og ta omsyn til klimaendringane sin verknad på avrenninga.

Ved store utbyggingsområde, og utbygging i tettbygde strøk, bør de vurdere kva krav til infiltrasjon og drying av avrenning som bør gjelde i dei ulike områda. Dette bør de gjere ut frå kunnskap om flaum- og vassføringssituasjonen i bekker og elver. For å sikre trygg bortleiing av vatn ved dei store regnhendingane bør de også kartlegge flaumvegane i byggeområda fram til resipient. Å sikre samanhengande flaumvegar krev planlegging på oversiktsnivå. De kan gjere dette som ein del av kommuneplanarbeidet, eller de kan sette krav om felles planlegging for område som omfattar nedslagsfeltet. Sjå NVE sin rettleiar 4/2022 – «Rettileiar for handtering av overvatn i arealplanar». Denne gjeld for både kommuneplan- og reguleringsplannivå. NVE har også publisert rettleiar 2/2023 Kartlegging av fare for overvann som kan være til nytte i arbeidet.

Omsyn til vassdragsmiljøet

NVE rår til å sette byggegrenser mot vassdrag

Alle vassdrag bør merkast tydeleg i plankartet. Område i og langs vassdrag er verdfulle for miljø og friluftsliv. De bør ikkje legge til rette for utbygging tett inn til vassdrag, og vi rår til å innføre byggeforbod i eit bestemt meterbelte langs vassdrag. Breidda kan differensierast ut frå vassdraget og omgjevnadane sin karakter. For å ta i vare vassdragsmiljø og allmenne interesser i vassdrag, er det oftast naudsynt å sette byggegrenser i større avstand til vassdraget enn kva som er naudsynt av tryggleiksomsyn. For å gi god oversikt og sikre god styring med vassdrag og vassdragsnære areal rår NVE til at kommunen nyttar arealbrukskategorien Bruk og vern av sjø og vassdrag, jf. pbl § 11-7 nr. 6, til å merke alle vatn, elvar og bekkar som er vist med flate i kartgrunnlaget.

Gjer greie for konsekvensar for allmenne interesser i vassdrag

NVE oppmodar om å legge opp til ein arealbruk som ikkje medfører inngrep i vassdrag. Dersom kommuneplanen sin arealdel legg opp til tiltak som inneber inngrep i vassdrag må de i konsekvensutgreiinga (KU) gjere greie for om tiltaket påverkar allmenne interesser i vassdraget. Som døme på allmenne interesser kan vi nemne fiskens frie gang, allmenn ferdsel, naturvern, biologisk mangfald, vitskapleg interesse, kultur og landskapsomsyn, jordvern, omsyn til flaum og skred osb.

Verna vassdrag

Innanfor kommunegrensa til Sunndal kommune er to vassdrag verna mot kraftutbygging; Ulvåa til Ålvund og Driva (øvre delar). Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag skal leggst til grunn i planarbeidet. Retningslinjene gjeld hovudelv, sideelvar, større bekkar, sjø og tjern og eit område på inntil 100 m breidd på sidene av desse. Det må leggst opp til ein arealbruk som ikkje reduserer verneverdiane knytt til vassdraget. I konsekvensutgreiinga bør det gå fram som eige vurderingstema korleis nye planlagde tiltak påverkar verneverdiane i vassdraget. De må kome tydeleg fram av plandokumenta korleis omsynet til verna vassdrag er tatt omsyn til.

Omsyn til energianlegg

Sentral- og regionalnettanlegg, transformatorstasjonar og andre større kraftleidningar som krev konsesjon etter energilova er unnateke reglane i pbl., jf. § 1-3. Eksisterande og vedtekne større høgspenningsanlegg og transformatorstasjonar skal avsettast som omsynssoner. Bandlegging etter anna lovverk (pbl. § 11-8 d/H740) i plankartet.

Mindre kraftleidningsanlegg innanfor områdekonsesjonane fell innanfor verkeområdet til pbl. Desse kan de sette av i plankartet som Teknisk infrastruktur etter pbl. § 11-7 nr. 2. 8 De bør markere reguleringsmagasin i plankartet som omsynssone/område som er bandlagt etter vassdragslovverket med føremål Reguleringsmagasin (pbl. § 11-8 d). Anlegg for produksjon av energi bør de sette av som område for Bebyggelse og anlegg. Data om vassdrags- og energianlegg er tilgjengeleg på NVE Atlas.

Rettleiingsmateriale frå NVE

På NVE sine sider om arealplanlegging finn de meir rettleiingsmateriale som viser korleis de kan arbeide med våre tema i samband med kommuneplanarbeidet. Våre nettsider inneheld og ei nedlastingsløyse for ei lang rekke temadata. NVE har utarbeidd ein kartbasert rettleiar for kommuneplanarbeidet som er tilgjengeleg på denne lenka; Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel (arcgis.com).

Kommentarer fra kommunen til NVE sitt innspill:

Innspill som tas med i planprogrammet:

Det tas med i planprogrammet at potensiell eller reell fare for alle områder der utbygging er aktuelt skal kartfestes.

Vurdering av påvirkning av allmenne interesser i vassdrag tas med i tema for KU

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

- Dersom kommuneplanen legg til rette for utbygging i aktsemdområde må de enten setje krav om regulering eller avklare om det er reell fare i samband med revisjon av arealdelen, eksempelvis i LNFR-område med spreidd utbygging.
- NVE rår til at de innarbeider alle aktsemdområde for naturfare i plankartet som omsynssoner. Vi legg særleg vekt på at de gjer dette i eksisterande og framtidige byggeområde, inkludert LNFR-område med spreidd utbygging. Til omsynssonene må de knyte føresegner med anten byggeforbod, eller krav om nærare kartlegging av fare i alle reguleringsplanar. Vårt generelle råd er å styre ny utbygging til trygge område.
- NVE retningsline 2/2011 «Flaum- og skredfare i arealplanar» viser korleis dette bør utgreiast og innarbeidast i kommuneplanen sin arealdel.
- For område som ikkje er kartlagt for reell fare, viser vi til aktsemdkart for jord- og flaumskred, steinsprang og snøskred som er tilgjengeleg i NVE Atlas. Må visast med omsynssone skredfare H310 i plankartet.
- Kommunen kan vedta ei føresegn til omsynssone for skredfare: Omsynssone H310_X er aktsemdområde for skred bratt terreng. Grunnlaget for sona er aktsemdkart for snøskred S3 2023, aktsemdkart for steinsprang, og aktsemdkart for jord og flaumskred. Forslag til prosedyre for avklaring av tryggleik mot skred som vist i innspellet til NVE takast med vidare.
- Vi rår til at aktsemdskartet for kvikkleireskred blir brukt som grunnlag for omsynssone skredfare i plankartet, med tilhøyrande føresegn som set krav om avklaring av reell fare på neste plannivå. Statens vegvesen har kartlagt to kvikkleiresoner i kommunen. NVE rår til at desse blir synleggjort i plandokumenta med omsynssone skredfare H310.
- Årleg sannsyn for fjellskred er vurdert $< 1/5000$, jf. farekart i NVE Atlas. Med utgangspunkt i tryggleikskrava mot skred i TEK17 § 7-3 vil slik fare truleg ikkje få verknad for planarbeidet, men det bør endeleg avklarast gjennom ROS-analysen.
- Ei byggegrense på minst 20 m frå bekker med mindre nedslagsfelt enn 20 km² og 50 – 100 m frå elvar og større vassdrag vil i dei aller fleste tilfelle vere tilstrekkeleg til å unngå fare for flaum.
- Aktsemdskartet for flaumfare som er tilgjengeleg i NVE Atlas er utarbeidd med utgangspunkt i desse generelle råda, og bør nyttast som grunnlag for omsynssone. Flaumfare H320 på kommuneplannivå, dersom de ikkje har meir detaljert kunnskap. I tilhøyrande føresegn må det kome fram at det er aktsemdsområde som krev vurdering av reell fare på neste plannivå.
- Vi forventar at kommuneplanen blir brukt som eit viktig reiskap for å unngå utbygging i område med klima- og naturfareutfordringar.
- Med (ny) kunnskap om klimaendringar og naturfare må de også vurdere om eksisterande utbyggingsområde er tilstrekkeleg robuste. Norsk klimaservicesenter har utarbeidd klimaprofil for Møre og Romsdal. Vi rår til at de nyttar kunnskapen klimaprofilen gir om forventa klimaendringar i planarbeidet.
- Eit viktig prinsipp for overvassløysingar er å bidra til så «naturlike» forhold som mogeleg. Opne løysingar er betre enn lukka løysingar. De må også avklare og ta omsyn til klimaendringane sin verknad på avrenninga.
- Ved store utbyggingsområde, og utbygging i tettbygde strøk, bør de vurdere kva krav til infiltrasjon og drying av avrenning som bør gjelde i dei ulike områda.
- NVE rår til å sette byggegrenser mot vassdrag. Alle vassdrag bør merkast tydeleg i plankartet. De bør ikkje legge til rette for utbygging tett inn til vassdrag, og vi rår til å innføre byggeforbod i eit bestemt meterbelte langs vassdrag
- Rår til at kommunen nyttar arealbrukskategorien Bruk og vern av sjø og vassdrag, jf. pbl § 11-7 nr. 6, til å merke alle vatn, elvar og bekkar som er vist med flate i kartgrunnlaget.

- Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag skal leggst til grunn i planarbeidet. Retningslinene gjeld hovudelv, sideelvar, større bekkar, sjø og tjern og eit område på inntil 100 m breidd på sidene av desse. Det må kome tydeleg fram av plandokumenta korleis omsynet til verna vassdrag er tatt omsyn til.
- Eksisterande og vedtekne større høgspenningsanlegg og transformatorstasjonar skal avsettast som omsynssoner Bandlegging etter anna lovverk (pbl. § 11-8 d/H740) i plankartet.
- De bør markere reguleringsmagasin i plankartet som omsynssone/område som er bandlagt etter vassdragslovverket med føremål Reguleringsmagasin (pbl. § 11-8 d). Anlegg for produksjon av energi bør de sette av som område for Bebyggelse og anlegg. Data om vassdrags- og energianlegg er tilgjengeleg på NVE Atlas.
- NVE har utarbeidd ein kartbasert rettleiar for kommuneplanarbeidet som er tilgjengeleg på denne lenka; Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel (arcgis.com).

Statsforvaltaren datert 10.04.2025

Resyme:

Planfagleg Sunndal kommune presenterer i saksoversendinga eit godt grunnlag for rullering av kommuneplanens arealdel, men med opne spørsmål knytt til evt. implementering av kommunedelplanar inn i kommuneplanens arealdel, slik at arealdelen blir meir oversiktleg og heilskapleg. Skildring av planarbeidet verkar noko usikkert når det gjeld ambisjonsnivå for vurdering av behov for areal til fritidsformål i kommunen og ambisjonsnivå for «planvask» generelt. Statsforvaltaren gir her nokre innspel til temaområde som vi ut frå våre ansvarsområde opplever som særleg relevante for planarbeidet.

Arealstrategi

De har vedtatt ein arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel, og vi rår til at arealstrategien nyttast aktivt ved vurdering av innkomande innspel, som eit verktøy til avklaring av kva endringar som skal vere med vidare inn i konsekvensutgreiing og fram mot planframlegg.

Arealnøytralitet

Den største trusselen mot biologisk mangfald er at artane sine levestadar endrast på grunn av menneskelege inngrep. Arealendringar er den største trusselen jf. raudlista over trua artar og rapportar frå Det internasjonale Naturpanelet. Auka press på naturressursar gjer det stadig viktigare å finne balansen mellom utvikling og vern av naturområde. I den samanheng har mange norske kommunar blitt, eller arbeider mot å bli, arealnøytrale. Arealnøytralitet inneber at tap av natur minimaliserast slik at ny utbygging i størst mogleg grad finn stad på allereie utbygde eller «skada» område og menneskeleg aktivitet ikkje fører til netto tap av naturområde.

Statsforvaltaren ber Sunndal kommune vurdere prinsippet om arealnøytralitet i samband med kommuneplanarbeidet.

KS refererer til Nordre Follo kommune sin arealdel som eksempel på korleis prinsippet om arealnøytralitet kan sjå ut i praksis når det gjeld krav som stillast til reguleringsplanar, og korleis eventuelle brot på prinsippet om arealnøytralitet må kompensast.

«Planvask»

Eit viktig grep for å unngå å bygge ned meir natur, er gjennomføring av «planvask». Revisjon av kommuneplanen sin arealdel er ein sentral arena for å sikre at samla arealplansituasjon i kommunen er mest mogleg oppdatert. Arbeidet med arealdelen kan også gi god oversikt over reguleringsplanane i kommunen og godt grunnlag for å vurdere kva reguleringsplanar som eventuelt bør endrast eller opphevast. Gjennom planvask kan kommunen sikre eit arealplangrunnlag som er oppdatert ut frå dagens kunnskap, lovverk og politikk, ved å vedta naudsynt endring eller oppheving jf. pbl. §§ 11-17 og 12-14.

Planvask kan vere aktuelt for ikkje-gjennomførte utbyggingsplanar der utbygging ikkje lenger er ønskeleg eller forsvarleg, men også for arealplanar som heilt eller delvis er gjennomførte men ikkje fungerer som avgjerdsgrunnlag. Vidare kan det gjelde utgåtte eller erstatta arealplanar som ikkje er formelt oppheva.

Statsforvaltaren forventar at kommunen som del av arealdelrulleringa gjennomfører «planvask», som ei systematisk vurdering av formål og føringar i gjeldande planar jf. oppdatert kunnskap, lovverk og politikk.

Eit sentralt spørsmål i denne samanhengen er kommunane sitt ansvar ved omgjerung av tidlegare vedtekne utbyggingsområde. Vi minner om brev av 29. januar 2024 frå LMD og KDD til kommunestyrepolitikarane (sjå Matjord og arealplanlegging i kommunene), der erstatningsspørsmålet er oppsummert slik:

Utgangspunktet er at ein kommune ikkje pliktar å betale erstatning når kommunen endrar arealføremål frå utbyggingsføremål til LNFR-føremål. Så lenge det er gjort ei sakleg og forsvarleg planvurdering, ligg valet mellom ulike arealføremål til det lokalpolitiske skjønet. Også i tilfelle der ein utbyggjar har hatt prosjekteringsutgifter for å utvikle eit byggjeprojekt i eit område, skal det svært mykje til før kommunen blir erstatningsansvarleg.

Natur- og miljøvern

Naturmangfald

Naturmangfaldet er redusert, noko som påverkar økosystema slik at tilstanden på mange vis er dårlegare enn før. Endringar i arealbruk, bruk av hava, hausting av ulike artar, klimaendringar, forureining og spreiding av framande artar har hatt størst påverknad. Klimaendringar er ofte ei tilleggsbelastning. Omdisponering av område til for eksempel veg- og bustadbygging, industri, jordbruk og andre næringsformål er viktig for samfunnet, men kan mange stadar ha stor innverknad på naturmangfaldet. Sunndal kommune bør ha som mål å arbeide fram ein arealdel som tek vare på nasjonale mål for naturmangfald:

- Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtenester.
- Ingen artar og naturtypar skal utryddast, og utviklinga til trua og nær trua artar og naturtypar skal betrast.
- Et representativt utval av norsk natur skal tas vare på for komande generasjonar.

Vassdrag

Statsforvaltaren vil rå til at kommunen fastset byggegrense langs vassdrag basert på konkret vurdering av natur-, kulturmiljø- og friluftsinnteresser. Dette er særleg aktuelt i dei større vassdraga, jf. pbl. § 1-8, femte ledd. Vi vil vidare rå til at de også vurderer å fastsette ei breidde på kantsone langs vassdraga jf. § 11-11 nr. 5. Denne bør vere meir enn minimumssona som følgjer av nydyrkingsforskrifta for å ha tilstrekkeleg verknad mot avrenning og flaum, og for å oppretthalde kantsona sin biologiske funksjon, jf. også vassressurslova § 11.

Anadrom villfisk (laks og sjøaure) er artar med store utfordringar og behov for tiltak. Mange store og små vassdrag er vurderte i nasjonal kartlegging (sjøaureprosjektet) og i kartlaget Laks_Sjøaure (under Natur og Arter) i GisLink karttjeneste kan ein finne informasjon om tilstand for lokale elver og bekkar. Både forvaltninga og frivillige kan kartlegge vassdraga, og informasjonen kan gi innspel til vidare arbeid.

Miljøtilstand på vannforekomster i Norge syner tilstanden til vassførekomst i kommunen. Vitenskapeleg råd for lakseforvaltning (VRL) er også ei informasjonskjelde.

Mange elver og bekkar har moderat eller dårlegare tilstand for anadrom villfisk. Ein stor påverknadsfaktor er lakselus frå oppdrettsnæringa. Statsforvaltaren rå til at problemstillinga

vurderast særskilt i arealplanrullinga, med fokus på ivaretaking av verdifulle vassdrag og sikring av avstand til oppdrettsanlegg i sjø.

Myr

Myr er viktig levestad for mange raudlista artar, eit viktig karbonlager og eit verktøy i klimatilpassing. Verdiane myrene representerer blir stadig viktigare. Myr er også utsett for utbyggingspress til dømes frå hytteområde, der mange hytter er ønska plassert i beltet med myr-og-skog-mosaikk. Myr er ofte også ønska som utbyggingsområde for næringsareal. Statsforvaltaren rår kommunen til å unngå nye utbyggingsområde på myr, og til å «planvaske» vekk ikkje-bebygde utbyggingsareal på myr som del av kommuneplanrullinga.

Strandsone

Strandsone er av nasjonal verdi og skal forvaltast slik at miljøverdiar og allmenne interesser takast vare på. Mange enkeltinngrep i strandsone påverkar naturen og landskapet over tid, og forringar kvalitetane til områda. Klimaendringane forventast å medføre havnivåstigning og meir flaum og stormflo. Dette rammar strandsone spesielt og gjer det enda viktigare å planlegge på ein balansert og langsiktig måte.

Statsforvaltaren forventar at kommunen vurderer ny utbygging i strandsone nøye i forhold til intensjonane bak byggeforbodet som går fram av plan- og bygningsloven § 1-8. Omgrepet «tilgjengeleg strandsone» er relevant i denne samanhengen, då mykje av strandsone av ulike orsakar i realiteten ikkje er tilgjengeleg ut frå allmenne interesser.

Vi minner om at dersom kommunen opnar for utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen, må det fastsettest ei særskilt byggegrense mot sjø, i tillegg til at det må fastsettest arealformål som opnar for bygging. Byggegrensa, eller i praksis breidda på strandsonebeltet, bør avklarast gjennom arbeidet med kommuneplanen og skal dersom kommuneplanen fastset byggegrense mot sjø, dokumenterast nærare vurdert som del av kommuneplanarbeidet. Sjå meir informasjon på Miljødirektoratet sine nettsider: Strandsone i arealplanlegging - miljødirektoratet.no

Massehandtering

Det er ei nasjonal forventning at massehandtering blir avklart i regionale og kommunale planar. Kommunen bør vurdere om dei har eigna areal for handtering av overskotsmassar. Mellomlagring, utfylling og deponering av overskotsmassar på land og i sjø og vassdrag kan føre til tap av naturmangfald og landbruksjord, samt gje støy og luftforureining til omgjevnadene. Viss kommunen sett av særskilte areal til dette i overordna plan kan ein unngå uheldige disponeringsløyningar for massar ved prosjekt som hastar å finne ei løysing på

Klimaomstilling

Riktig arealplanlegging er avgjerande for å redusere utslepp av klimagassar og for tilrettelegging av lågutsleppssamfunnet i 2050. Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2023-2027 seier mellom anna

Sett mål for å redusere nedbygging

- Gjennomfør planvask
- Unngå nedbygging av karbonrike areal
- Utnytt fortetting og transformasjon først

- Legg til rette for energieffektivisering, fleksibel energibruk og god ladeinfrastruktur
- Ha eit utbyggingsmønster som minskar behovet for transport og fremmar sykling, gåing og kollektivtransport

Det er positivt at kommunen viser til dei nye Statlege planretningslinjene (SPR) for arealbruk og mobilitet og for klima og energi. Her har det kome fleire og meir detaljerte krav. Arealplan i strid med retningslinjene kan gje grunnlag for motsegn.

Det er viktig å planlegge for eit så lite transportomfang som mogleg når kommunen avgjer kor bustadar, kommunale bygg og næring skal lokalisast. Om det ikkje kan ligge i gå- og sykkelavstand, bør det plasserast langs knutepunkt og kollektivaksar. Kommunen kan knytte føresegner til kommuneplanens arealdel for å legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange, og for å minske bruken av privatbil. Kommunen kan for eksempel stille krav om at gang- og sykkelveggar eller tilrettelegging for kollektivtransport skal vere gjennomført før eit nytt bustadområde kan ferdigstillast. Det kan stillast krav om eit maksimum tall på parkeringsplassar for bil knytt til arbeidsplassar og bustadar. Likeins kan det stillast krav i føresegner om at det skal leggjast til rette for sykkelparkering. Sjå Rettleiar for klimavennleg lokalisering i arealplanlegging (miljodirektoratet.no).

Kommunen skal ha oversikt over karbonrike areal, også i sjø, og må så langt som mogleg unngå nedbygging her. Slike områder kan settast til omsynssone «særleg omsyn til naturmiljø» med forklaring på kva slags interesser som skal takast vare på av omsyn til klima. Les meir i rettleiar Karbonrike arealer i arealplanlegging (miljodirektoratet.no)

Landbruk

I eit felles brev frå landbruks- og matdepartementet og kommunal- og distriktsdepartementet, vert alle kommunestyrepolitikarar gjort merksame på ansvaret for å redusere nedbygginga av matjord i Noreg. Både dette brevet, samt Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2023– 2027, er styrande for ivaretaking av matproduserande areal i kommunane.

I Statlege planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, står det følgjande i pkt. 3.9 om jordvern; «Omdisponering av dyrka jord skal minimerast, og arealplanlegginga skal bidra til å nå målet om redusert omdisponering av matjord i tråd med nasjonal jordvernstrategi. Jordvern bør vere eit overordna omsyn i arealplanlegginga. Potensialet for fortetting og transformasjon skal kartleggast og bør utnyttast før det vert vurdert å ta i bruk dyrka eller dyrkbar jord til utbyggingsføremål. Omsynet til jordbruket sitt kulturlandskap, urbant landbruk og matberedskap skal også vektleggast. Det bør vurderast å oppheve gamle planer som inneberer omdisponering av dyrka jord, og tilbakeføre areala til LNFR-formål.»

Det nasjonale jordvern målet er at nedbygging av dyrka mark skal vere maksimalt 2 000 dekar per år. Fylkestinget har vedteke eit regionalt jordvern mål for Møre og Romsdal på 100 dekar per år. Desse måla skal leggjast til grunn i arealforvaltninga i kommunane. Skogbruket må også ivaretakast ved at dei treng areal for uttak, lagring og transport av tømmer.

Det er viktig å få utgreidd sjølve konsekvensane for evt. omdisponering av landbruksareal, både dyrka- og dyrkbar mark og skog, og ikkje berre tal dekar. Nedlegging av gardsbruk, tap av leigejord, redusert matproduksjon, drifts- og miljømessige ulemper m.m., er nokre av konsekvensane som nedbygging av matjord og andre arealbruksendringar kan få. Det må

settast buffersoner mellom utbyggingsareal og dyrka mark i føresegnene, eksempelvis 30 meter. Det bør også utarbeidast eit oversikteleg arealrekneskap over tilbakeført areal til LNFR-område og forslag til ny omdisponering av dyrka og dyrkbar mark. Bruk av landbruksfagleg kompetanse er ønskeleg i eit så viktig arbeid, og at konsekvensutgreiinga har tydelege kart og flyfoto som syner tiltaka.

Det er positivt viss Sunndal kommune undervegs i planarbeidet, får vedteke ein kommunal jordvernstrategi som kan vere retningsgivande for utarbeiding av arealplana. Det kan søkast om tilskot til dette arbeidet med søknadsfrist 15. mai 2025 til landbruksdirektoratet.

Vi oppfattar ikkje at planprogrammet har særlege ambisjonar om å legge til rette for spreidd utbygging, og kommunen skriv at erfaringar viser at dette er eit lite treffsikkert tiltak. Statsforvaltaren deler denne erfaringa, og vil stø kommunen i at det er lite å tene på å legge arbeid i dette.

Samfunnstryggleik og klimatilpassing

Omsynet til samfunnstryggleik skal vere førande for arbeidet med kommuneplanen sin arealdel. Kommunen bør derfor i forkant av arealplanlegginga vere kjent med om det føreligg risiko- og sårbarheitsforhold som kan ha følgjer for arealbruken. Dette bør avklarast tidleg i planprosessen slik at det kan vere førande for vidare planlegging. So langt som mogleg bør det avklarast om område er eigna for føreslått utbygging, om areal må sikrast før utbygging osb.

For å kunne førebyggje tap av liv, helse, kritisk infrastruktur og andre materielle verdiar er det naudsynt å utarbeide ein risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse) som skal leggjast til grunn for arealplanlegginga, jf. § 4-3 i plan- og bygningslova. Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har utarbeidd ein rettleiar «Samfunnstryggleik i kommunen si arealplanlegging». Denne tilrår mellom anna at kommunen stiller kvalitetskrav til ROS-analysen. Eit gjennomgåande krav er at alle kjelder, føresetnadar, og resonnement bak konklusjonane skal vere dokumenterte og moglege å etterprøve.

Vi ser kommunen har planar om å utarbeide ROS-analysen på eit overordna nivå. Dette er ein fornuftig framgangsmåte. På eit overordna plannivå har kommunen høve til å sjå farar og behov for tryggingstiltak i eit meir heilskapleg perspektiv. Ein slik framgangsmåte vil òg gjere det lettare å tilfredsstille kvalitetskravet til ROS-analysen som skildra i rettleiaren til DSB. Resultatet av analysen skal innarbeidast i planskilddinga og i konsekvensutgreiinga. Sjølv ROS-analysen kan ligge ved som vedlegg.

ROS-analysen skal kartleggje kommunen sine eksisterande og framtidige utfordringar med omsyn til både naturbasert risiko, samfunnsrisiko, sårbarheit og beredskap. Målet for kartlegginga gjennom ein ROS-analyse til kommuneplanen sin arealdel vil i hovudsak vere kartlegging på aktsemdsnivå. ROS-analysen kan gjerne ta utgangspunkt i heilskapleg ROS-analyse der denne inneheld funn og forhold som kan få følgjer for arealbruk.

Sidan arealplanen skal angje hovudtrekka i korleis areal skal brukast og vernast, er det viktig at den tar høgde for moglege klimaendringar. «Statlege planretningslinjer for klima og energi» (SPR) seier at kommuneplanen sin arealdel skal nyttast aktivt for å oppnå ein samla arealdisponering som sikrar omsynet til eit klima i endring. Kommunen har nemnd fleire tema som fell innanfor klima og klimatilpassing. Vi vil likevel trekke fram nokre forventingar frå SPR. Planretningslina seier mellom anna at ved planlegging av nye område for utbygging, fortetting eller transformasjon, bør det leggjast vekt på gode heilskapelege løysingar og varetaking av

økosystem og arealbruk med verdi for klimatilpassing, som òg kan medverke til auka kvalitet i uteområde. Planar skal ta omsyn til behovet for opne vassvegar, overordna blågrøne strukturar og forsvarleg overvasshandtering. Det skal grunngjevast dersom naturbaserte løysingar ikkje veljast. Her finn de rettleiar til klimatilpassingsdelen i SPR. De bør òg nytte «Klimaprofil Møre og Romsdal» som gjev eit kunnskapsgrunnlag for klimatilpassing i fylket.

På bakgrunn av ROS-analysen skal kommunen stille krav til planar og planlegging på detaljnivå, og krav til vidare analysar og utgreiingar for å sikre at samfunnstryggleik og klimatilpassing blir sikra i planlegginga. I ROS-analysen må det òg takast høgde for at planen skal kunne gjennomførast. Kommunen skal til dømes styre ny utbygging vekk frå areal der de ikkje kan oppnå tilstrekkeleg tryggleik. Det er derfor viktig ha eit medvite forhold til akseptabel risiko ved planlegging. Til dømes er tryggleikskrava i TEK17 førande for arealplanlegging, og tidleg avklaring bidreg til å hindre ressurskrevjande planlegging av tiltak som likevel ikkje let seg realisere.

Vi ser kommunen vurderer det som viktig òg å vise potensiell/reell risiko og sårbarheit òg i områder som ikkje vert vist som nye utbyggingsområde. Statsforvaltaren er samd i denne vurderinga. I Kommunal- og moderniseringsdepartementet sitt rundskriv H-5/18 står det at fareområde i seg sjølv vil vere aktuelle å kartlegge og eventuelt analysere. Mellom anna fordi denne kunnskapen vil vere førande for eventuelle framtidige utbyggingar.

Dersom tiltak skal realiserast direkte med heimel i kommuneplanen sin arealdel må kommunen sikre at krav om kartlegging, risikovurdering og oppfølging på reguleringsplannivå er sikra gjennom kommuneplanprosessen. Dette gjeld til dømes i LNFR-område der det tillatast spreidd utbygging utan krav om reguleringsplan. Ved siste plannivå er det ikkje mogleg å skyve nærare avklaring av reell fare til byggesak. Kravet til ROS-analyse i pbl. § 4-3 vil då ikkje vere oppfylt.

God utnytting av ROS-analysen ved framtidig arealplanlegging blir sikra dersom avdekt risiko og sårbarheit blir kartfesta. Kartlegging av risiko og sårbarheit gjev god oversikt, og gjer at fleire faktorar kan sjåast i samanheng.

Miljødirektoratet har fått utarbeidd sjekklister for vurdering av naturbaserte løysingar i mellom anna kommuneplanar. Vi vil oppmode til å bruke sjekklista i det vidare arbeidet med arealdelen. Sjekklister for naturbaserte løysingar til kommunene - miljødirektoratet.no. Sintef har òg eit nettbasert verktøy i arbeidet med klimatilpassing og naturbaserte løysingar: VERBENA - gratis verktøy for naturbaserte løysingar for overvann.

Støy

Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442/2021 må ligge til grunn for planarbeidet. Veileder om behandling av støy i arealplanlegginga utdjuper retningslinjene. I kapittel 3.1 går det fram kva som er forventa at kommunen tek omsyn til når det gjeld støy i utarbeiding av kommuneplanens arealdel

Barn og unge

Vi legg til grunn at føresegner som sikrar barn og unge sine interesser blir vidareført i ny arealdel. Vi har i så fall ikkje vesentlege innspel til planarbeidet, ut over at kommunen må sikre god medverknad og synleggjering av barn og unge sine interesser. Sjå også Rettleiar om barn og unge i plan og byggesak - regjeringen.no og Barn og unge | Statsforvaltaren i Møre og Romsdal.

Universell utforming og CRPD-konvensjonen

Prinsippet om universell utforming skal ivaretaast i arealplanlegginga, jf. føremålsparagrafen i plan og bygningslova. Det inneber at kommunen skal legge universell utforming til grunn ved utarbeiding av arealdelen til kommuneplanen. Kommunen kan gje føresegnar til kommuneplanen om funksjonskrav, jf. pbl § 11-9 nr. 5, for å sikre at universell utforming blir lagt til grunn ved planlegging og utbygging av busetnad, anlegg, samferdselsanlegg, grønstruktur, m.v. Føresegnene gir heimelsgrunnlag til å stille krav om reguleringsplan knytt til arealføremål i kommuneplanen sin arealdel. KMD har utarbeidd rettleiar om Universell utforming i planlegging. Vi viser elles til meir informasjon om universell utforming på regjeringa sine heimesider.

Vi viser i den samanheng til at norske styresmakter er forplikta til å følgje FN sin konvensjon for menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD-konvensjonen). Dette gjeld i politikkutforming og ved utøving av mynde, på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Både kommunar og fylkeskommunar utøver ei sentral rolle i gjennomføringa av Noreg sine plikter etter CRPD-konvensjonen. Det vidare planarbeidet må ta omsyn til kommunen sine pliktar etter CRPD-konvensjonen.

Kommentarer fra kommunen til Statsforvaltarens innspill:

Innspill som tas med i planprogrammet under punkt 4.1 KU:

- Arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn ved vurdering av innkommende innspill.
- Utrede konsekvensane for evt. omdisponering av landbruksareal, både dyrka- og dyrkbar mark og skog.

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes vidare i planarbeidet:

- Statsforvaltaren ber Sunndal kommune vurdere prinsippet om arealnøytralitet i samband med kommuneplanarbeidet.
- Statsforvaltaren forventar at kommunen som del av arealdelrulleringa gjennomfører «planvask», som ei systematisk vurdering av formål og føringar i gjeldande planar jf. oppdatert kunnskap, lovverk og politikk. aktuelt for ikkje-gjennomførte utbyggingsplanar der utbygging ikkje lenger er ønskjeleg eller forsvarleg, men også for arealplanar som heilt eller delvis er gjennomførte men ikkje fungerer som avgjerdsgrunnlag.
- Sunndal kommune bør ha som mål å arbeide fram ein arealdel som tek vare på nasjonale mål for naturmangfald med ivaretakinge av økosystem, arter, naturtyper etc.
- Fastsette byggegrense langs vassdrag basert på konkret vurdering av natur-, kulturmiljø- og friluftsinteresser. Dette er særleg aktuelt i dei større vassdraga, jf. pbl. § 1-8, femte ledd.
- Fastsette ei breidde på kantsone langs vassdraga jf. § 11-11 nr. 5. Denne bør vere meir enn minimumssona som følgjer av nydyrkingsforskrifta for å ha tilstrekkeleg verknad mot avrenning og flaum, og for å oppretthalde kantsona sin biologiske funksjon, jf. også vassressurslova § 11.

- I GisLink karttjeneste kan ein finne informasjon om tilstand for lokale elver og bekkar. Statsforvaltaren rår til at problemstillinga vurderast særskilt i arealplanrullinga, med fokus på ivaretaking av verdifulle vassdrag og sikring av avstand til oppdrettsanlegg i sjø.
- Statsforvaltaren rår kommunen til å unngå nye utbyggingsområde på myr, og til å «planvaske» vekk ikkje-bebygd utbyggingsareal på myr som del av kommuneplanrullinga.
- Statsforvaltaren forventar at kommunen vurderer ny utbygging i strandsona nøye i forhold til intensjonane bak byggeforbodet.
- Dersom kommunen opnar for utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen, må det fastsettast ei særskilt byggegrense mot sjø, i tillegg til at det må fastsettast arealformål som opnar for bygging. Dersom kommuneplanen fastset byggegrense mot sjø må dette dokumenterast nærare.
- Kommunen bør vurdere om dei har eigna areal for handtering av overskotsmassar, og sette av areal til dette.
- Det er viktig å planlegge for eit så lite transportomfang som mogleg når kommunen avgjer kor bustadar, kommunale bygg og næring skal lokaliserast.
- Kommunen kan knytte føresegner til kommuneplanens arealdel for å legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange, og for å minske bruken av privatbil. Kommunen kan for eksempel stille krav om at gang- og sykkelveggar eller tilrettelegging for kollektivtransport skal vere gjennomført før eit nytt bustadområde kan ferdigstillast.
- Det kan stillast krav om eit maksimum tall på parkeringsplassar for bil knytt til arbeidsplassar og bustadar. Likeins kan det stillast krav i føresegner om at det skal leggjast til rette for sykkelparkering.
- Kommunen skal ha oversikt over karbonrike areal, også i sjø, og må så langt som mogleg unngå nedbygging her. Slike områder kan settast til omsynssone «særleg omsyn til naturmiljø» med forklaring på kva slags interesser som skal takast vare på av omsyn til klima.
- Det bør vurderast å oppheve gamle planer som inneberer omdisponering av dyrka jord, og tilbakeføre areala til LNFR-formål.»
- Det må settast buffersoner mellom utbyggingsareal og dyrka mark i føresegnene, eksempelvis 30 meter.
- Det bør også utarbeidast eit oversikteleg arealrekneskap over tilbakeført areal til LNFR-område og forslag til ny omdisponering av dyrka og dyrkbar mark.
- Det er positivt viss Sunndal kommune undervegs i planarbeidet, får vedteke ein kommunal jordvernstrategi som kan vere retningsgivande for utarbeiding av arealplana.
- Kommunen bør i forkant av arealplanlegginga vere kjent med om det føreligg risiko- og sårbarheitsforhold som kan ha følgjer for arealbruken
- Eit gjennomgåande krav for ROS-analysen er at alle kjelder, føresetnadar, og resonnement bak konklusjonane skal vere dokumenterte og moglege å etterprøve.
- «Statlege planretningslinjer for klima og energi» (SPR) seier at kommuneplanen sin arealdel skal nyttast aktivt for å oppnå ein samla arealdisponering som sikrar omsynet til eit klima i endring.
- Det leggjast vekt på varetaking av økosystem og arealbruk med verdi for klimatilpassing, som òg kan medverke til auka kvalitet i uteområde. Planar skal ta omsyn til behovet for opne vassvegar, overordna blågrøne strukturar og forsvarleg overvasshandtering. Det skal grunngjevast dersom naturbaserte løysingar ikkje veljast.

- De bør òg nytte «Klimaprofil Møre og Romsdal» som gjev eit kunnskapsgrunnlag for klimatilpassing i fylket.
- På bakgrunn av ROS-analysen skal kommunen stille krav til planar og planlegging på detaljnivå, og krav til vidare analysar og utgreiingar for å sikre at samfunnstryggleik og klimatilpassing blir sikra i planlegginga. Kommunen skal til dømes styre ny utbygging vekk frå areal der de ikkje kan oppnå tilstrekkeleg tryggleik.
- Dersom tiltak skal realiserast direkte med heimel i kommuneplanen sin arealdel må kommunen sikre at krav om kartlegging, risikovurdering og oppfølging på reguleringsplannivå er sikra gjennom kommuneplanprosessen. Dette gjeld til dømes i LNFR-område der det tillatast spreidd utbygging utan krav om reguleringsplan. Ved siste plannivå er det ikkje mogleg å skyve nærare avklaring av reell fare til byggesak. Kravet til ROS-analyse i pbl. § 4-3 vil då ikkje vere oppfylt.
- Vi vil oppmode til å bruke sjekklista for naturbaserte løysningar fra miljødirektoratet i det vidare arbeidet med arealdelen
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442/2021 må ligge til grunn for planarbeidet.
- Vi legg til grunn at føresegner som sikrar barn og unge sine interesser blir vidareført i ny arealdel.
- Prinsippet om universell utforming skal ivaretakast i arealplanlegginga. Kommunen kan gje føresegner til kommuneplanen om funksjonskrav, jf. pbl § 11-9 nr. 5, for å sikre at universell utforming blir lagt til grunn ved planlegging og utbygging av busetnad, anlegg, samferdselsanlegg, grønstruktur, m.v.

Statens vegvesen datert 11.04.2025

Resyme:

Statens vegvesen vil vurdere kommuneplanens arealdel med utgangspunkt i vårt ansvar som vegeier og sektormyndighet. Vi vil særlig peke på følgende punkter som viktige i det videre planarbeidet:

- Det må sikres god trafiksikkerhet, særlig for gående og syklende, og planen bør ikke føre til nye trafikkfarlige situasjoner eller økt risiko i krysningsspunkt med riks og fylkesveger.
- Kapasiteten på det overordnede vegnettet må vurderes ved nye utbyggingsområder, og det må tilrettelegges for gode løsninger for kollektivtransport, gang- og sykkelveger.
- Planforslaget bør ikke svekke funksjonen til viktige transportårer gjennom nye avkjørsler eller endret trafikkmønster. Overordnet vegnett må skjermes mot nedgradering og lokal trafikk.
- Det er viktig å begrense nye avkjørsler til riks- og fylkesveg og i stedet søke samordnede løsninger.
- Ved lokalisering av ny støyfølsom bebyggelse må støysoner rundt veg følges opp i tråd med retningslinje T-1442.
- Planen bør understøtte redusert transportbehov og legge til rette for klimavennlige transportformer.
- Vi ber om at våre behov for vegutvikling og eventuelle traseer blir ivare tatt med nødvendige arealreserver.
- Det må vurderes hvordan planen påvirker risiko for flom, ras eller andre naturfarer i tilknytning til vegnettet

Kommentarer fra kommunen til Statens vegvesen sitt innspill:

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

- Sikre god trafiksikkerhet
- Unngå økt risiko i krysningsspunkt
- Sikre gode løsninger ved utbyggingsområder
- Sikre overordna vegnett og begrense avkjørsler.
- Sikre støysoner
- Lokalisering som reduserer transportbehov
- Arealreserver for vegutvikling
- Risiko for flom, ras eller andre naturfarer i tilknytning til vegnettet

Jan Ove Løken datert 13.04.2025

Resyme:

Eksisterande Sjøområdeplan for Sunndal inneheld eit område for oppdrett av t.d. torsk i Ålvundfjorden. Dette området bør takast ut av planen ved den pågåande revisjonen av kommunen sin arealplan.

Sunndal kommune vedtok i sak 1/22 å rullere Sjøområdeplan for Sunndal så raskt som mogleg ut få kapasiteten i kommunen sin administrasjon. Dette har enno ikkje skjedd, så eg reknar med at rulling av denne planen skjer i samband med det planarbeidet som no er starta. Ålvundfjorden er ikkje eigna som lokalitet for oppdrett på grunn av tidvis store mengde drivis som med stort sannsyn kan skade merdene med påfølgande rømming av oppdrettsfisk som resultat.

Det er låg middelsstraum (3cm/s på 50 meters djup ref Havforskningsinstituttet) i området som er avsett til oppdrett. Dette vil gi avsetning av botnsediment. Oppdrett i dette området vil vere i strid med Naturmangfaldslova og med Vassforskrifta sine paragrafar 12 og 16. Støy frå drift av oppdrett vil vere plagsom for omgivnadane. Heile Ålvundfjorden er brukt til fangst av fisk og skaldyr, og er registrert som nasjonal laksefjord. Torsk, lyr og hyse gyt truleg i området. Det er registrert sju uerfiskeplassar, fleire ved området avsett til oppdrett. Fiskeridirktoratet har registrert heile fjorden langs land som område for passivt fiskeredskap. Sild, sil og brisling beiter på raudåte heile sommaren, og desse trekker til seg storseien.

Ålvundfjorden er eit viktig rekrasjonsområde for ein stor del av befolkninga i Sunndal og Tingvoll. I tillegg er det mange frå andre delar av landet som har fritidsbustad i området. Med eit oppdrettsanlegg i fjorden vil rekreasjonsverdien bli sterkt forringa. Oppdrettsanlegg i Ålvundfjorden vil truleg ha omfattande negative konsekvensar for næringslivet, spesielt for reiseliv.

I februar 2022 behandla Tingvoll kommune ein søknad om torskeoppdrett i Ålvundfjorden. Saka skapte stort engasjement. Det vart samla inn nesten 900 underskrifter for oppropet «Nei til torskeoppdrett i indre Ålvundfjord».

Aksjonsgruppa for «Nei til torskeoppdrett i indre Ålvundfjord» leverte høyringsuttale. Høyringsuttalen frå aksjonsgruppa ligg ved denne eposten. Eksisterande Sjøområdeplan for Sunndal inneheld eit område for oppdrett av t.d. torsk i Ålvundfjorden. Dette området bør takast ut av planen ved den pågåande revisjonen av kommunen sin arealplan.

Kommentarer fra kommunen til Jan Ove Løken sitt innspill:

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

- Vurdere område for oppdrett i sjøområdeplana på nytt., og om disse skal tas ut av plana.

Fiskeridirektoratet 14.04.2025

Resyme:

Fiskeridirektoratet tilrår at hensynet bak bestemmelsene til arealformålet «Bruk og vern av sjø med tilhørende strandsone», som sikrer at tiltak eller inngrep som er i konflikt med fiske ikke er tillatt, blir videreført i ny plan.

Fiskeridirektoratet tilrår at hensynet bak bestemmelsene til hensynssonen «H560 Hensynsoner Gytefelt», som sikrer at det tillegges spesielt hensyn for å ivareta gyteområdet for uer, blir videreført i ny plan.

- Fiskeridirektoratet tilrår bruk av arealformål og hensynssoner som viser rekefelt og gytefelt/-områder i plankartet. Dette for å sikre at fiskeriinteressen blir ivaretatt ved at brukerne av planen blir oppmerksomme på disse verdiene tidlig i plan- og byggesaksarbeid. –

Fiskeridirektoratet tilrår at marine naturtyper kommer frem av plankartet og at disse beskyttes mot både fysiske inngrep og mot negative konsekvenser av andre tiltak i nærområdet.

- Fiskeridirektoratet mener at det er avgjørende at alle nye akvakulturområder og tiltak/utbygging i sjøområdene og i strandsonen konsekvensutredes ut fra virkningene på fiskeri- og akvakulturinteressene, marine ressursområder (gytefelt og gyte- og oppvekstområder) og viktige marine naturtyper. Dette gjelder for både utbyggingsfasen og permanent fase. Vi ber om at planprogrammet blir oppdatert med fiskeri- og akvakulturinteresser som tema.

Fiskeridirektoratets rolle i planarbeid

Fiskeridirektoratet har som formål å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø. Samfunnsoppdraget overlapper i stor grad med FN's bærekraftsmål nummer 14 «Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling». Vi skal ivareta fiskeri- og akvakulturnæringenes interesser i planarbeid.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

I de nasjonale forventningene står det blant annet at «Helhetlig planlegging er nødvendig for å sikre ressursgrunnlaget for utvikling av natur- og kulturbaserte næringer som landbruk, reindrift, fiskeri og reiseliv.» Det er en nasjonal forventning at «Det settes av tilstrekkelige og egnede nye arealer for akvakultur gjennom oppdaterte regionale og kommunale planer for kystområdene, som også kan omfatte utvikling av akvakultur utenfor kysten og landbasert akvakultur. Planene ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser.» De nasjonale forventningene skal følges opp i kommunenes planarbeid. Forventningene ligger til grunn for Fiskeridirektoratets medvirkning i planleggingen.

Planstatus

Gjeldene arealplan for sjøarealene i Sunndal kommune er kommunedelplan for sjøområdene i Sunndal kommune, vedtatt 13.06.2018 (PlanID: 20160810). Denne planen var utarbeidet som en del av interkommunal kommunedelplan for sjøområdene på Nordmøre, basert på et samarbeid mellom Kristiansund, Tingvoll, Halså, Smøla, Eide, Averøy, Sunndal, Surnadal, Aure, Gjemnes, Nesset kommuner. Sjøområdet i Sunndal kommune grenser direkte til sjøområder i Molde, Tingvoll og Surnadal kommuner. For sjøområdet helt innerst i Sunndalsfjorden, er

gjeldende arealplan kommunedelplan for Sunndalsøra sentrum, vedtatt 02.09.2015 (PlanID: 20141210).

Generelle råd om arealplanlegging for fiskeri og akvakultur

På nettsiden Arealplaner (fiskeridir.no) har Fiskeridirektoratet samlet sin generelle planveiledning om fiskeri og akvakultur. Der informerer vi og gir råd om blant annet - arealbehovet til sjømatnæringene - kunnskapsgrunnlaget i kartløsningen «Yggdrasil» - kriterier Fiskeridirektoratet benytter for å vurdere hvilke spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning innenfor saksområdene fiskeri, og tang og tarehøsting, jamfør plan- og bygningsloven § 5-4 - hvordan fiskeri- og akvakulturinteresser kan sikres i plankart og -bestemmelser

Fiskeri- og akvakulturinteresser i kommunen

Fiskeridirektoratets kartløsning Yggdrasil inneholder data om bl.a. kystnært fiskeri, akvakulturlokaliteter og marint miljø. Vi oppfordrer kommunen til å bruke kartverktøyet aktivt i planleggingen av sjøarealene. Kartvisningen «Plan og sjøareal» er tilpasset arealplanlegging. Datasett kan også lastes ned fra nettstedet.

Kystnært fiskeri - fiskeplasser

Å sikre fiskerne tilgang til nødvendig areal for utøvelse av fiske er viktig i arealplanleggingen. Fiskeriaktivitet kan foregå mer eller mindre over alt i sjøen. Begrepet «fiskeplass» er å forstå som et arealavgrenset område der det har vært eller drives kommersielt fiske og/eller fangst etter marine arter, og som kan forventes brukt i fremtiden. Over tid kan det endre seg hva som er de viktigste fiskeplassene, blant annet på grunn av endringer i fiskebestandene, i gyteområder og vandringsruter til fisken, og i redskapsbruken. Fiskeplasser blir i fiskeriforvaltningen kategorisert som en type «bruksområde», det er en samlebetegnelse på områder som benyttes i forbindelse med fiske.

Fiskeridirektoratet har i tillegg tilgang på sporingsverktøy som kan gi et godt bilde på fiskeriaktivitet og som kan brukes som et supplement til våre kartlegginger. Sporingsdata kan identifisere sesongmessige variasjoner i fiskeriaktivitet og kobles opp mot landingssedler, slik at en får informasjon som art, mengde og om fiskeplassene innenfor planområdet blir brukt av lokale eller fiskere fra flere kommuner. For mindre fiskefartøy er det ikke krav om posisjonsrapportering, og kravene til rapportering av faststående bruk er avgrenset. Fiskeriaktiviteten kan med andre ord være høyere enn det som framkommer av tilgjengelige data.

Vi har kartlagt flere fiskeplasser i kommunen (figur 1). Det er kartlagt flere fiskefelt for passive og aktive redskap, inkludert rekefelt.

For generelle råd viser vi til vår planfaglige veiledning om Fiskeplassar i arealplanar (fiskeridir.no).

I gjeldende arealplan er kystnært fiskeri ivaretatt gjennom arealformålet «Bruk og vern av sjø med tilhørende strandsone» med følgende bestemmelse:

«3.1 V (Natur, fiske, ferdsel, friluftsliv) (pbl. § 11-11 nr. 3) Etablering av akvakulturanlegg og oppdrettsanlegg tillates ikke. Tiltak eller inngrep som er i konflikt med natur, friluftsliv, ferdsel eller fiske, er ikke tillatt. Det kan etter søknad tillates etablering av sjøledninger for vann, avløp, el- og telenett.»

Vi ber om at hensynet bak denne bestemmelsen; at tiltak eller inngrep som er i konflikt med fiske ikke er tillatt, blir ivaretatt også i ny arealplan.

Vi vil gjøre oppmerksom på at sjøledninger vil kunne komme i konflikt med utøving av fiske med bunnberørende redskap. Med utgangspunkt i at fiskeplasser med bunnberørende redskap har spesielt arealbehov tilrår Fiskeridirektoratet i utgangspunktet at slike fiskeplasser får underformålet fiske (enebruk) i arealplankartet. Dersom det også går farled gjennom en slik fiskeplass, tilrår vi kombinert formål fiske/farled (flerbruk). For slike arealformål tilrår vi følgende bestemmelse: «I områda er det ikkje tillate med tiltak som hindrar eller er til ulempe for fiske, under dette kablar, røyr, flytebrygger, kaiar, plassering av anlegg, fortøyingssinnretningar og dumping. (pbl § 11-11 nr. 3)». Å synliggjøre reketråling med arealformål, kan bidra til å sikre at brukerne av planen blir oppmerksomme på verdiene i områdene tidlig i plan- og byggesaksarbeid. Vi ber om at hensynet til utøving av reketråling blir ivaretatt i ny arealplan.

Kystnært fiskeri - ressursområder

Det er viktig å beskytte gyte- og oppvekstområder og andre ressursområder mot nedbygging. Det er også viktig at det i eller i nærheten av ressursområdene ikke blir åpnet for arealformål/tiltak som kan ødelegge eller forringe den funksjonen områdene har for fisken.

Ressursområder er områder som er viktige for fiskens reproduksjon, oppvekst- og beiteområder og viktige vandringsruter. Gyteområdene kartlagt av Fiskeridirektoratet er kartlagt gjennom intervjuer med fiskere og definert som områder der fiskere erfarer at det opptreer gytemoden fisk. Havforskningsinstituttet (HI) har kartlagt gytefelt for kysttorsk langs kysten gjennom «Nasjonalt program for kartlegging av marine naturtyper»¹. Kartleggingen er en kombinasjon av intervjuundersøkelser og verifisering i felt gjennom blant annet eggetellinger og undersøkelser av havstrømmer og oseanografi. HI har også satt verdi på gytefeltene på bakgrunn av eggetetthet og tilbakeholdelse av egg, denne verdisettingen går fra 1 til 6, hvor 6 er høyeste verdi.

Det er kartlagt flere ressursområder i kommunen (figur 2). Det er registrert gytefelt for kysttorsk i Sunndalsfjorden og i Todalsfjorden og flere gyteområder (torsk, uer, lysing og kveite).

For generelle råd viser vi til vår planfaglige veiledning om Ressursområde i arealplanar (fiskeridir.no).

Fiskeridirektoratet anbefaler at ressursområdene får arealformål som inkluderer «fiske» i plankartet. Arealformålet «fiske» kan være underformål (SOSI 6300), inngå som del av kombinert formål (SOSI 6800), eller inngå som del av hovedformålet (SOSI 6001). Ved at gyte- og oppvekstområder får arealformålet fiske, blir fiskeriinteressene knyttet til arealene rettslig sikret i arealplanen. Arealformål som åpner for tiltak som kan være til skade for konkrete gyte- og/eller oppvekstområder må være utelukket fra kombinerte formål/hovedformålet når de blir brukt. Informasjon om ressursområdene og hvilke tiltak de er sårbare for, finnes også i Havforskningsinstituttets kunnskapsveileder. Vi anbefaler videre at både gyteområdene og gytefeltene blir omfattet av hensynssone naturmiljø. Å synliggjøre gyteområdene/-feltene med hensynssone i plankartet, kan bidra til å sikre at brukerne av planen blir oppmerksomme på verdiene i områdene tidlig i plan- og byggesaksarbeid. Til hensynssone naturmiljø som dekker gyteområde/-felt for fisk, anbefaler Fiskeridirektoratet følgende retningslinje: «Sonen

er gyteområde for fisk. Hensynet til gyting skal vektlegges ved behandling av søknad om tiltak i sonen».

I gjeldende kommunedelplan for sjøområdene er ressursområdene dekket av arealformålet «Bruk og vern av sjø med tilhørende strandsone» med tilhørende bestemmelse 3.1, som ivaretar hensynet til fiske ved å ikke tillate tiltak eller inngrep som kommer i konflikt med fiske. I gjeldende plan er det ingen tilsvarende bestemmelse som sikrer hensynet til ressursområdene. Vi ber om at hensynet bak bestemmelsen brukt i kommunedelplan for sjøområdene, som ivaretar ressursområdene gjennom arealformålet fiske, blir ivaretatt også i ny arealplan.

I gjeldende kommunedelplan for sjøområdene er gyteområde for uer ivaretatt gjennom hensynssonen

«H560 Hensynsoner Gytefelt» med følgende bestemmelse: «4.4 H560 - Bevaring naturmiljø (jf. pbl. § 11-8 c) Sone hvor det tillegges spesiell hensyn til forekomster av korallrev, ålegress og gyteområder av uer, blålange og torsk. Forslag om eventuelle tiltak i disse områder må utløse kunnskapsinnhenting og det må ikke tillates aktivitet som kan skade forekomsten.»

Vi ber om at hensynet bak denne bestemmelsen, spesielt hensyn til gyteområde for uer, blir ivaretatt også i ny arealplan.

Akvakultur

En sentral målsetting ved planlegging av kystsonen bør ta sikte på at potensialet for akvakultur skal kunne utnyttes optimalt, samtidig som andre viktige interesser ivaretas. Akvakultur er en dynamisk næring. Driftskonsepter, teknologi, offentlige reguleringer og type akvakulturvirkosomhet påvirker hvilke sjøarealer som vurderes som egnet. Mattilsynets krav til avstand mellom ulike lokaliteter varierer etter type virksomhet, størrelse på lokaliteten m.m. Disse rammebetingelsene er i endring og dette kompliserer vurderingen av hva som anses som egnede og tilgjengelige sjøarealer for akvakulturvirkosomhet. Det kan fremover bli aktuelt med andre typer akvakultur enn det som er etablert og som vi i hovedsak kjenner til i dag. Det innebærer at kommunene bør vurdere mulighetene for akvakulturvirkosomhet også for andre alternativer enn fisk og skalldyr, for eksempel alger, planter, pigghuder og tunikater, samt tilrettelegge for landbasert akvakultur. Akvakulturnæringen er derfor avhengig av en annen arealfleksibilitet sammenlignet med aktiviteter på land, samt at egnede arealer er tilrettelagt i plansammenheng for akvakulturvirkosomhet.

For å nå nasjonale mål om å øke sjømatproduksjonen er det essensielt at man finner tilgjengelig og egnet areal for akvakulturvirkosomhet. Samtidig er det like viktig at slik Vår referanse: 25/4011 Side: 6/9 næringsvirksomhet er bærekraftig. I planprogrammet er det vist til at relevante nasjonale forventinger følger av tidligere arbeid med kommuneplanens samfunnsdel. Fiskeridirektoratet anbefaler at det i planbeskrivelsen for den reviderte kommuneplanen redegjøres for hvordan kommunen har søkt å oppfylle den nasjonale forventningen om at «Det settes av tilstrekkelige og egnede nye arealer for akvakultur gjennom oppdaterte regionale og kommunale planer for kystområdene, som også kan omfatte utvikling av akvakultur utenfor kysten og landbasert akvakultur. Planene ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser». Ved etablering av nye akvakulturområder er Fiskeridirektoratet spesielt opptatt av at å unngå konflikter med, og negative konsekvenser for, fiskeriene og marint biologisk mangfold (spesielt viktige ressursområder). I

arealplanleggingen er det fylkeskommunene som har ansvaret for å fremme innsigelse på vegne av havbruk- og akvakulturinteresser.

I dag er det bare et landbasert akvakulturanlegg i Sunndal kommune. Det er avsatt fire områder til akvakultur i sjø i gjeldende arealplan. Det er ikke tillatt med laks, ørret eller regnbueørret, da Stangvikfjorden, Ålvundfjorden og indre del av Sunndalsfjorden nasjonale laksefjorder.

I planprogrammet står det at: «Det tas også en ny gjennomgang av områdene knyttet til sjø, elv og vann, med ivaretagelse av hensyn knyttet til det. I dette arbeidet er det naturlig at sjøområdeplana som nå er en egen arealplan tas inn i arealdelen, og i den forbindelse er det behov for å ta en ny gjennomgang av tidligere avsatte områder for akvakultur.»

Dersom det blir planlagt for nye akvakulturområder må det konsekvensutredes særskilt for akvakultur av torsk med hensyn til potensielle genetiske og økologiske interaksjoner med vill torsk. Lokalteter for torsk skal ikke etableres i gyteområder eller gytefelt for vill torsk, slik disse til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy, jf. § 7 første ledd a) i forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret.

Marint miljø

Grundig planlegging er en forutsetning for at menneskelig aktivitet i så liten grad som mulig skal påvirke kystsonen og livet i sjøen negativt. Vi vil anbefale at alle planlagte inngrep eller aktiviteter som kan påvirke livet i sjøen, søkes lokalisert der hvor de gjør minst skade på miljøet. Dette er spesielt viktig ved blant annet planlegging av hytte- og boligtomter på land i tilknytning til sjø, småbåthavner, havneanlegg, industriområder, vann- og avløpsnett, landbasert akvakultur, samt både permanente og midlertidige tiltak i sjø som eksempelvis akvakultur, mineralutvinning, bølgekraftverk, vindkraft, oppankringsområder, uttak av skjellsand, sprenging, mudring, utfylling og dumpingsområder.

Marine naturtyperegistreringer er gjort etter DN håndbok 19 - Kartlegging av marint biologisk mangfold, og man vil også finne disse i Miljødirektoratets Naturbase. Informasjon om naturtypene finnes også i Havforskningsinstituttets kunnskapsveileder.

I Sunndal kommune er det registrert et «svært viktig» bløtbunnsområde i strandsonen ved utløpet av Driva. For generelle råd viser vi til vår planfaglige veiledning om Marine naturtyper i arealplanar (fiskeridir.no).

Marine naturtyper som er viktige for fiskeriene bør av hensynet til fiskeriinteressene beskyttes mot både fysiske inngrep og mot negative konsekvenser av andre tiltak i nærområdet. For råd om framstilling av naturområder i plankartet viser vi til Veileder om planlegging av sjøområdene (regjeringen.no), side 82 – 87.

Formålet med planarbeidet:

Formålet med planarbeidet er å oppnå en mer oversiktlig og helhetlig arealdel ved å samle kommuneplan og kommunedelplaner i en arealdel.

Oppdatering av kystnære fiskeridata:

Når en kommune starter opp arbeid med revisjon av kommuneplanens arealdel, vil Fiskeridirektoratet ta stilling til om det er behov for å oppdatere kystnære fiskeridata i planområdet. Et oppdatert kunnskapsgrunnlag bør ligge til grunn for eventuelle endringer i

arealplanen. Fiskeridirektoratet har vurdert kvaliteten på kystnære fiskeridata (bruks- og ressursområdene for fiskeriinteressene) i kommunen. Vi vurderer disse til å være av tilstrekkelig kvalitet for planleggingen, og vil ikke prioritere revisjon av dataene nå. Vi bemerker at det sporadisk forekommer fiskeriaktivitet ut over det som er registrert i kystnære fiskeridata. Dette gjelder eksempelvis fiske etter hestmakrell innerst i Sunndalsfjorden.

Konsekvensutredning

Vi gjør oppmerksom på at i forskrift om konsekvensutredninger § 13 er det et krav at «For kommuneplanens arealdel skal forslaget til planprogram skille mellom krav til utredning av enkeltområder og krav til utredning av planen som helhet. Planmyndigheten skal klargjøre hvilken dokumentasjon som skal følge forslag til nye utbyggingsområder».

Under kapittel 4.2 «Tema for KU og oversikt over kjent kunnskap og kunnskapsbehov» i forslag til planprogram, er ikke fiskeri- og akvakulturinteressene inkludert. For Fiskeridirektoratet er det avgjørende at alle nye akvakulturområder og tiltak/utbygging i sjøområdene og i strandsonen konsekvensutredes ut fra virkningene på fiskeri- og akvakulturinteressene, marine ressursområder (gytefelt og gyte- og oppvekstområder) og viktige marine naturtyper. Dette gjelder for både utbyggingsfasen og permanent fase. Vi ber om at planprogrammet blir oppdatert med fiskeri- og akvakulturinteresser som tema.

En mangelfull konsekvensutredning kan medføre at vi som sektormyndighet ikke har grunnlag for å gi gode uttalelser til planen, og kan føre til at det fremmes innsigelse fra Fiskeridirektoratet dersom det ikke dokumenteres at våre interesser i kommunen blir tilstrekkelig ivarettatt eller tatt hensyn til.

Avslutning

Generelt er vi opptatt av at kommunene ser sammenhengen mellom bruk av land og sjø i alt kommuneplanarbeid. Dette mener vi vil bidra til å redusere konflikter i sjø og sjønære områder, og gi en mer forutsigbar utvikling. Ofte vil planlegging av bo- og hytteområder nært sjøen generere behov for å benytte sjøareal til blant annet avløp, vannforsyning, småbåthavn og marinaanlegg. Der slike tiltak kommer i eller i nærheten av viktige områder for fiskeri, havbruk eller marint biologisk mangfold, kan dette medføre økt konfliktpotensial. Ved planlegging av areal til utbygging i strandsonen, og/eller tiltak med utslipp til sjø, er det derfor viktig å ta høyde for at disse områdene ikke kommer i konflikt med viktige fiskeri- og havbruksinteresser eller marint biologisk mangfold. Vi viser til veileder for planlegging i sjø, som vil være nyttig i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Om videre planprosess

Fiskeridirektoratet ber om at innspillene ovenfor blir tatt hensyn til i det videre planarbeidet. Ved videre kontakt i saken, vær vennlig å vise til vårt saksnr. 25/4011 og benytte e-post-adressen postmottak@fiskeridir.no.

Kommentarer fra kommunen til Fiskeridirektoratets innspill:

Innspill som tas med i planprogrammet:

- Fiskeri- og havbruk tas med som tema i konsekvensvurderingen

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

- Videreføre hensynssonen «H560 Hensynsoner Gytefelt»
- Fiskeridirektoratet tilrår bruk av arealformål og hensynssoner som viser rekefelt og gytefelt/-områder i plankartet.
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027. «Helhetlig planlegging er nødvendig for å sikre ressursgrunnlaget for utvikling av natur- og kulturbaserte næringer som landbruk, reindrift, fiskeri og reiseliv.» Det er en nasjonal forventning at «Det settes av tilstrekkelige og egnede nye arealer for akvakultur gjennom oppdaterte regionale og kommunale planer for kystområdene, som også kan omfatte utvikling av akvakultur utenfor kysten og landbasert akvakultur. Planene ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser.»
- Fiskeridirektoratets kartløsning Yggdrasil inneholder data om bl.a. kystnært fiskeri, akvakulturlokaliteter og marint miljø. Vi oppfordrer kommunen til å bruke kartverktøyet aktivt i planleggingen av sjøarealene. Kartvisningen «Plan og sjøareal» er tilpasset arealplanlegging.
- Vi har kartlagt flere fiskeplasser i kommunen (figur 1). Det er kartlagt flere fiskefelt for passive og aktive redskap, inkludert rekefelt.
- Videreføre arealformålet «Bruk og vern av sjø med tilhørende strandsone» med bestemmelse.
- Med utgangspunkt i at fiskeplasser med bunnberørende redskap har spesielt arealbehov tilrår Fiskeridirektoratet i utgangspunktet at slike fiskeplasser får underformålet fiske (enebruk) i arealplankartet
- Dersom det også går farled gjennom en slik fiskeplass, tilrår vi kombinert formål fiske/farled (flerbruk). For slike arealformål tilrår vi følgende bestemmelse: «I områda er det ikkje tillate med tiltak som hindrar eller er til ulempe for fiske, under dette kablar, røyr, flytebrygger, kaiar, plassering av anlegg, fortøyingsinnretningar og dumping. (pbl § 11-11 nr. 3)». Å synliggjøre reketråling med arealformål, kan bidra til å sikre at brukerne av planen blir oppmerksomme på verdiene i områdene tidlig i plan- og byggesaksarbeid. Vi ber om at hensynet til utøving av reketråling blir ivaretatt i ny arealplan.
- Det er viktig å beskytte gyte- og oppvekstområder og andre ressursområder mot nedbygging. Det er registrert gytefelt for kysttorsk i Sunndalsfjorden og i Todalsfjorden og flere gyteområder (torsk, uer, lysing og kveite). For generelle råd viser vi til vår planfaglige veiledning om Ressursområde i arealplanar (fiskeridir.no).
- Fiskeridirektoratet anbefaler at ressursområdene får arealformål som inkluderer «fiske» i plankartet. Arealformålet «fiske» kan være underformål (SOSI 6300), inngå som del av kombinert formål (SOSI 6800), eller inngå som del av hovedformålet (SOSI 6001). Ved at gyte- og oppvekstområder får arealformålet fiske, blir fiskeriinteressene knyttet til arealene rettslig sikret i arealplanen. Arealformål som åpner for tiltak som kan være til skade for konkrete gyte- og/eller oppvekstområder må være utelukket fra kombinerte formål/hovedformålet når de blir brukt
- Vi anbefaler videre at både gyteområdene og gytefeltene blir omfattet av hensynssone naturmiljø. Å synliggjøre gyteområdene/-feltene med hensynssone i plankartet, kan bidra til å sikre at brukerne av planen blir oppmerksomme på verdiene i områdene tidlig i plan- og byggesaksarbeid. Til hensynssone naturmiljø som dekker gyteområde/-felt for fisk, anbefaler Fiskeridirektoratet følgende retningslinje: «Sonen er gyteområde for fisk. Hensynet til gyting skal vektlegges ved behandling av søknad om tiltak i sonen».
- «H560 Hensynsoner Gytefelt» med følgende bestemmelse: «4.4 H560 - Bevaring naturmiljø (jf. pbl. § 11-8 c) Sone hvor det tillegges spesiell hensyn til forekomster av

korallrev, ålegress og gyteområder av uer, blålange og torsk. Forslag om eventuelle tiltak i disse områder må utløse kunnskapsinnhenting og det må ikke tillates aktivitet som kan skade forekomsten.» Vi ber om at hensynet bak denne bestemmelsen, spesielt hensyn til gyteområde for uer, blir ivare tatt også i ny arealplan.

- Det kan fremover bli aktuelt med andre typer akvakultur enn det som er etablert og som vi i hovedsak kjenner til i dag. Det innebærer at kommunene bør vurdere mulighetene for akvakulturvirkosomhet også for andre alternativer enn fisk og skalldyr, for eksempel alger, planter, pigghuder og tunikater, samt tilrettelegge for landbasert akvakultur.
- Fiskeridirektoratet anbefaler at det i planbeskrivelsen for den reviderte kommuneplanen redegjøres for hvordan kommunen har søkt å oppfylle den nasjonale forventningen om at «Det settes av tilstrekkelige og egnede nye arealer for akvakultur gjennom oppdaterte regionale og kommunale planer for kystområdene, som også kan omfatte utvikling av akvakultur utenfor kysten og landbasert akvakultur. Planene ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser».
- Dersom det blir planlagt for nye akvakulturområder må det konsekvensutredes særskilt for akvakultur av torsk med hensyn til potensielle genetiske og økologiske interaksjoner med vill torsk.
- planlagte inngrep eller aktiviteter som kan påvirke livet i sjøen, søkes lokalisert der hvor de gjør minst skade på miljøet.
- I Sunndal kommune er det registrert et «svært viktig» bløtbunnsområde i strandsonen ved utløpet av Driva. For generelle råd viser vi til vår planfaglige veiledning om Marine naturtyper i arealplanar (fiskeridir.no).
- For råd om framstilling av naturområder i plankartet viser vi til Veileder om planlegging av sjøområdene (regjeringen.no), side 82 – 87.
- Fiskeridirektoratet har vurdert kvaliteten på kystnære fiskeridata (bruks- og ressursområdene for fiskeriinteressene) i kommunen. Vi vurderer disse til å være av tilstrekkelig kvalitet for planleggingen, og vil ikke prioritere revisjon av dataene nå.

Sunndal ungdomsråd, møte dato 26.03.2025

Avdeling for samfunnsutvikling orienterte om planprogrammet og gjeldende kommuneplan. Sunndal ungdomsråd kom med innspill.

Punkter fra innspilla fra ungdomsrådet:

- Bør være møteplasser/aktivitetstilbud for ungdom flere steder, ikke bare på Sande.
- Treningspark bør være mer sentrumsnært
- Øraskoletomta, viktig med muligheter for aktiviteter ute
- Bør være noen aktiviteter på andre sida av brua nærme mottaket også
- Steder ungdommen bruker i dag: Øraskolen, skolegårdene på Tredal og Sande, skolegården i Ålvundfjord +banen og Bua og Løykja skole og Grøa med pumptracken. Ganske fornøyde med disse uteområdene.
- Det er litt mange små lekeplasser som står til nedfalls rundt omkring og disse ikke er gode møteplasser
- Ungdommen ønsker å dra til sentrum og møtes, men vanskelig utenfra fordi det ikke går buss
- Vanskelig å komme seg rundt fordi det ikke går buss
- Hadde vært fint med busstilbud, f.eks. minibuss.
- Som framtidig bosted ser de for seg stedet der de kommer fra
- Noen ønsker å bo sentrumsnært, andre litt utom

Kommentarer fra kommunen til ungdomsrådets innspill:

Innspillet som angår aktuelle tema i kommuneplanen som vurderes videre i planarbeidet:

- Revidere bestemmelsene om leke- og møteplasser i henhold til innspill.
- Ta med leke- og møteplasser på plankartet i henhold til innspill.

Eldrerådet, møte dato 26.05.2025

Avdeling for samfunnsutvikling orienterte om planprogrammet og gjeldende kommuneplan.

Eldrerådet kom med følgende kommentar:

Vi får en situasjon framover der de eldre skal bu stadig lengre hjemme. Derfor trenger vi å legge vekt på universell utforming, turveier, grøntareal og møteplasser.

Kommentarer fra kommunen til eldrerådets innspill:

Temaene som blir tatt opp av endrerådet er vurderes som relevante i det videre arbeidet og vil være en del av temaene som blir behandlet nærmere i planprosessen.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse, møte dato 25.03.2025

Avdeling for samfunnsutvikling orienterte om planprogrammet og gjeldende kommuneplan.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse kom med følgende kommentar:

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse tar saken til orientering. Rådet vil i tillegg at det skal legges ved planen at det bes om at båndtvangen blir vurdert utvidet og vil omfatte Håsøran og Drivapromenaden. Dette hører til under punkt 3.3.

Kommentarer fra kommunen til innspill fra rådet for personer med funksjonsnedsettelse:

Båndtvang i Sunndal kommune er regulert gjennom forskrift om båndtvang for hund av 20.06.2012, <https://lovdata.no/forskrift/2012-06-20-658>. En endring av denne forskriften inngår ikke i arbeidet med revidering av kommuneplanens arealdel. Innspillet vil derfor ikke bli tatt med videre i kommuneplanprosessen. En eventuell endring må komme gjennom revidering av forskriften.

Hydro aluminium Sunndal 16.04.2025

Resyme av merknaden:

Innspill nr 01. Område BN-20. ÅSV og Senere Hydro er gitt tillatelse til å være bygningsmyndighet innenfor fabrikkområdet. Dette kan bli gjort bedre kjent i kommuneplanens bestemmelser for BN-20. Hydro vil sende over underlag og dokumentasjon rundt dette senere i planprosessen.

Innspill nr 02. Utfyllt område ved LNG Anlegg. Hydro har fylt ut og anlagt LNG anlegg i markert område. På områder som er utfyllt og bebyggt bør det være arealstatus BN_20 i stedet for SHA.

Innspill nr 03. Område ved fjordparken. Området ved Fjordparken har en nyere reguleringsplan. Arealplana bør oppdateres i tråd med denne.

Innspill nr 04. Område ved kryss Nordmørsvegen/Romsdalsvegen: Hydros eiendom som i dag ligger innenfor BS_04 (Sentrumsformål) bør få arealstatus tilsvarende BN_20. Det er pr i dag ikke noe konkret forslag om utbygging her men vi ønsker å ha mest mulig areal tilgjengelig for evt fremtidig utnyttelse som areal BN-20.

Innspill nr 05. Område sør for Hovenvegen. Hydro eier i dag et område der deler av eiendommen har sone BAB_6. (Andre typer bebyggelse og anlegg). Hydro ønsker at en større del av Hydro sin eiendom får sone BAB. Denne utvidede sonen er skravert inn i bilde nedenfor. I tillegg bes det om at tilhørende krav om bebyggelsesplan før utbygging revurderes. Det bør også kunne etableres avkjørsel fra Hovenvegen til denne parsellen.

Innspill nr 06. Område sør for Drivavegen. Hydro har etablert infrastruktur for kjølevann på vestsiden av dagens kjølevannspumpestasjon. Areal BAP_2 bør utvides noe mot vest for å dekke denne infrastrukturen. I tillegg vurderer Hydro å flytte reservere kjølevann pumpestasjon lengre opp i Driva for å unngå innslag av saltvann i kjølevann. Det pågår utredning for aktuell lokalitet for dette. Plassering ved dagens pumpestasjon kan være en aktuell plassering. Det kan derfor bli behov for å utvide sonen mot nord for å dekke en utvidet kjølevannspumpestasjon. Hydro vil sende over mer detaljerte planer senere i planfasen.

Innspill nr 07. Område ved Sydøra. Hydro vurderer å utvide vårt klaringsbasseng innenfor område BAP_4. Samtidig vurderes et ekstra inntaksrør mellom klaringsbassenget og Driva. Hydro vil oversende detaljer senere i planprosessen.

Innspill nr 08. Ekstra 132 kV linje til fabrikkstrøm. Hydro vurderer en tredje 132 kV kraftledning inn til fabrikk fra Statnett sin nye 420 / 132 kV transformatorstasjon i Litldalen (Hårstad transformatorstasjon). Ledningen må planlegges sammen med Statnett, som også skal gjøre noen endringer på sine eksisterende kraftledninger fra Aura transformatorstasjon mot Vågåmo. Hydro og Statnett er i gang med denne dialogen, men planene er foreløpig kun under utredning. Hydro vil sende orientering om planlagt trase for kraftledninger senere i planperioden. Hydro ser også på en mulighet for å gå ned fra kraftledning til kabel i bakken på deler av traseen, for å unngå andre kraftledninger samt bebyggelse, men dette er også tidlig i planleggingsfasen. (Det er usikkert om dette er mulig pga. andre installasjoner i bakken.)

Kommentarer fra kommunen:

Når det gjelder den gitte tillatelse til å være bygningsmyndighet innenfor eget fabrikkområde imøteser kommunen mer informasjon fra Hydro angående dette. Kommunen har tidligere kontaktet departementet for å få oversendt et kart over området som tillatelsen gjelder, men dette var ikke mulig å fremskaffe. Det vil bli gjort en vurdering senere i planprosessen rundt hva som kan være hensiktsmessig å innlemme i KPA rundt dette.

De øvrige kommentarene fra Hydro tas med som innspill til den videre planbehandlingen. Det vurderes ikke å være behov for å gjøre endringer i planprogrammet på bakgrunn av innspillene.

Ola Gunnar Heimtun, 16.04.2024

Resyme av innspill 1:

Undertegnede har i en tid hatt dialog med grunneiere på 91/5 og 91/6 på Opdøl. Grunneiere har hatt henvendelser fra personer som ønsker å bygge bolig i dette området opp gjennom årene. Dette gjelder spesielt for 91/5. Grunneiere har derfor ønske om å legge til rette for en begrenset og skånsom utbygging i dette området. Anslagsvis vil det være muligheter for 5-6 bolig tomter på 91/5. Tilsvarende antall tomter på 91/6 men her kan det være mest aktuelt med mindre fritidsboliger. Reguleringsplan vil ivareta at det sikres areal for både friluftsområde og utbyggingsareal. Areal som er skravert bes vurdert tatt inn i kommuneplanen for kombinert formål Bolig / Fritidsbolig.

Kommentar fra kommunen til innspill 1:

Innspillet vil bli vurdert og konsekvensutredet i arbeidet med selve planrevideringen. Det er ikke behov for endringer i planprogrammet som følge av innspillet.

Resyme av innspill 2:

Areal avsatt til akvakulturanlegg som VKA 02 1563 Ålvundfjord 2 i Indre Ålvundfjord bør fjernes fra sjøområdeplana. Det bør heller ikke avsettes andre områder for oppdrettsanlegg i indre Ålvundfjord. Det bør i planbestemmelsene til sjøområdeplana være et generelt forbud mot å tilføre utslipp av organisk materiale fra oppdrettsanlegg.

Dette begrunnes med følgende:

Uakseptabel risiko for spredning av sykdom i en nasjonal laksefjord. Oppdrettsanlegg her vil bli liggende i en del av en nasjonal laksefjord. Stortingsvedtaket om nasjonale laksefjorder er både en instruks som legger tydelige føringer innenfor rammen av lover og forskrifter samt en vurderingsnorm. Særregelverket som gjelder for nasjonale laksefjorder må legges til grunn for vurdering av aktuelle lokaliteter. Forarbeidene til St.prp.nr 32 2006-2007 om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag s 78 står følgende: «I de nasjonale laksefjordene skal summen av endringer ikke medføre økt, men snarere redusert risiko for de laksebestandene som skal ivaretas» Etter min og manges mening innebærer oppdrettsanlegg her uakseptabel risiko for spredning av smitte. Spesielt på grunn av isforholdene.

Det ligger ofte sjøis som blir 40-50 cm tykk i dette området. De massive påkjenningene anlegg blir utsatt for når isen går, ofte kombinert med vind fra sør-øst vil rømning skje når anleggene havarerer. Dette er helt klart en uakseptabel og høy risiko for rømning og dermed smittespredning. Erfaring fra andre lokaliteter er at det er mange andre årsaker til rømning også; Feil på nøter, fisk som gnager på not, makrellstørje som ødelegger not. osv. Da høringsuttalelse til torskeoppdrett ble behandlet for noen år tilbake var det samlet mange underskrifter mot planlagt etablering.

Konflikt med mulige gyte og oppvekstområde for torsk og uer.

Området ligger i nærområdene til flere gyteområder som er avmerket i kart.

Havforskningsinstituttet som utarbeider slike kart forteller at det både er en feilmargen i kartene samt at det kan være områder som ikke er tilstrekkelig kartlagt. Flere som har drevet med fiske i mange år i dette området forteller at det fiskes torsk med både melke og rogn i

dette området. Det fiskes også uer i området avsatt til akvakulturanlegg og derfor er det sannsynlig gyteområde for uer her. Det kan ikke anlegges oppdrettsanlegg i gyteområder.

Risiko for spredning av lus, parasitter, bakterier og virus.

Flere forskningsrapporter henviser til at lus fra oppdrettsanlegg smitter over på andre fiskeslag, eksempelvis skottelus. Ifølge Havforskningsinstituttet vil Skottelusa i større grad enn lakselusa hoppe mellom fisk og kan spre smitte mellom villfisk og oppdrettesfisk. Ref (Havforskningsinstituttet, Temaside om Skottelus og torskelus.) Antall ulike mikroorganismer og parasitter som er påvist som årsak til sykdom hos fisk, har økt i årene med oppdrett i Norge. Det gjelder spesielt sykdommer forårsaket av virus, men også bakterielle infeksjoner. Ref: rapport 12-2018 Smitte mellom oppdrettsfisk og villfisk: Kunnskapsstatus og risikovurdering, Veterinærinstituttet.

Konflikt med Rekreasjonsområde

Ålvundfjorden er et rekreasjonsområde for mange. I området er det stor hyttetetthet som ligger intil omsøkt oppdrettsanlegg og som vil få negativ påvirkning fra driften av oppdrettsanlegget. Mange frykter for støy, lukt og visuell forringelse til de som bor og har fritidsbolig i dette området. I tillegg fryktes at partikler fra rengjøring av not som må renses kontinuerlig for begroing kombinert med andre utslipp vil drive med helt inn til badeområdeområdene innerst i Ålvundfjorden. Sommer tid kommer det som regel ettermiddagsvind fra vest som kan materiale innover.

Risiko for Forurensing

Konvensjonell oppdrett i åpne merder generer svært mye utslipp av organisk materiale. I tillegg er nøtene næringen benytter innsatt med antibegroingsmidler med kobber. Kobber et metall som kan være giftig for organismer rundt anleggene. Kobber brytes ikke ned. For å sette dette i perspektiv: I snitt slipper anleggene som bruker kobber langs kysten ut 1700 kg kobber hvert år. I landbasert industri er det kun lov å slippe ut to kilo kobber hvert år før myndighetene stenger produksjonen. Ref: Havforskningsinstituttet Reduksjon av utslipp av næringssalter trekkes for eksempel spesielt fram av FN som viktig å holde under kontroll. Er det noe akvanæringen bidrar til, så er det en enorm økning i næringssalter. Regjeringen har nylig sluttet seg til en internasjonal strategi om vern av 30 prosent av de marine områdene innen 2030. Samlet vil oppdrett, slik det åpnes for i planen uten utslippskrav være mer i strid med FN sitt bærekraftsmål 14 enn en oppfyllelse. Utdrag fra ett av delmålene i FN sitt bærekraftsmål 14: Innen 2025 forhindre og i betydelig grad redusere alle former for havforurensning, særlig fra landbasert virksomhet, inkludert marin forsøpling og utslipp av næringssalter

Planomtale til Sjøområdeplan vedtatt i 2018.

Mye av forholdene omtalt i planutredningen som retningsgivende under utarbeidingen av Sjøområdeplan for Nordmøre virker satt til side for denne delen av Ålvundfjord når plankartet og bestemmelser ble utformet. Å godkjenne oppdrett av torsk av en slik størrelse med åpne merder strider mot det meste av de forhold som er uttrykt som retningsgivende i planomtalen.

Mangelfull konsekvensutredning og kartlegging av korall

Tidligere konsekvensutredning har ikke noe om rømningsfare på grunn av sjøis. Heller ikke koraller er kartlagt. (Garnfiskere i området får ofte stein med koraller i garna. Koraller er fredet og det skal ikke anlegges anlegg i områder med korall.

Kommentar fra kommunen til innspill 2:

Det er tatt med i planprogrammet at det skal tas en ny gjennomgang av områder for akvakultur.

Sunndal næringssselskap

Resyme av innspillet:

Kommuneplanens arealdel og innspill til selve planen

Kommunedirektørens (KD) vurdering er at det ikke er større behov for endringer i gjeldende arealdel. Det pekes på at revideringen kan være en anledning til å innlemme eksisterende kommunedelplaner i kommuneplanens arealdel for å få en mer oversiktlig og helhetlig arealdel. Videre peker KD på at det bør ses på areal som er avsatt til utbygging med fritidsmål, da det i gjeldende plan er satt av en del områder til framtidig hytteutbygging i myr og fjellområder, og at disse kommer i konflikt med hensyn til sårbar natur og myrområder som ennå ikke er regulert eller bygd ut. Kommentar/innspill: Dersom noen av de overnevnte områdene foreslås tatt ut av arealdelen, er det viktig at det tas inn andre områder som legger til rette for fritidsboliger/hytter. Uavhengig av om det blir en endring som skissert i høringsutkastet, så må revideringen av arealdelen sørge for å finne flere/større/nye areal til fritidsboliger/hytter. Tilgang til areal for fritidsboliger/hytter er viktig både for innbyggere i kommunen og andre, og vil ha positive ringvirkninger på verdiskapingen i kommunen (bygg og anlegg, handel og service, reiseliv, kulturtilbud osv.)

KD peker i høringsutkastet på at det ved forrige revidering ble foretatt en reduksjon av områder til spredt boligbygging. KD inviterer nå til å ta en ny vurdering av problemstillingen. Kommentar/innspill: Det er i dag for få boliger tilgjengelig i Sunndal. Det er et stort arbeidsplassoverskudd i Sunndal og dermed mye innpendling. Dette innebærer at potensialet for å bosette flere i Sunndal stort. Avsetting av areal til boligbygging, både i sentrum og i kretsene, er derfor viktig i revideringen av kommuneplanens arealdel.

Øvrige innspill til arbeidet med revidering av arealdelen:

Areal avsatt til næringsutvikling (næringsareal) anses for knapt med tanke på dagens og framtidens behov. Det er derfor viktig at man i arbeidet med revidering av arealdelen avsetter tilstrekkelig med næringsareal som sikrer næringslivets behov, både på kort og lengre sikt. I forbindelse med tilrettelegging knyttet til friluftsliv og besøks- og reisemålsutvikling, er det viktig at det settes av tilstrekkelig areal til parkering og serviceanlegg knyttet til de store utfartsstedene/besøksmålene i Sunndal (eksempelvis Innerdalen, Fugelvågen, Vinnu, Grødalen, Ekkertind mv.).

Forslaget til planprogram virker fornuftig med tanke på både innhold, tema og framdriftsplan. Det er positivt at det legges opp til en bred medvirkning/involvering av politisk nivå og innbyggere, inkl. lag og organisasjoner. Imidlertid savnes omtale/involvering av næringslivet i forslaget til planprogram. Her bør det synliggjøres nødvendigheten av at næringslivet blir involvert, for eksempel gjennom egne møter/workshops og/eller som eget tema på frokostmøter/andre møteplasser i regi av Sunndal Næringsforening.

Kommentar fra kommunen:

For involvering av næringslivet tas det sikte på å komme med informasjon på et åpent møte i regi av Sunndal Næringsforening, der de ulike aktørene kan komme med innspill.

Øvrige merknader tas med som innspill til det videre planarbeidet og det vurderes ikke å være behov for å gjøre endringer i planprogrammet på bakgrunn av disse.

Møre og Romsdal fylkeskommune 07.03.2025

Resyme av innspillet

INNSPILL TIL PLANPROGRAMMET

Framlegget til planprogram er systematisk og oversiktleg og beskriv på ein grei måte korleis kommunen ha tenkt å gjennomføre arbeidet med revisjon av kommuneplanen sin arealdel. I planprogrammet er det sett opp viktige tema for planrevisjonen. Vi er samde med kommunen i eit auka fokus på blant anna natur/miljø, fortetting, nærområde og planvask.

Vi viser til to viktige føringar som kom i desember, etter at samfunnsdelen vart vedteken:

- Statlege planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, 20.12.2024 – erstattar Statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging
- Statlege planretningslinjer for klima og energi, 20.12.2024 – erstattar Statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing.

Desse planretningslinjene legg sterke føringar på den kommunale planlegginga. Vi viser elles til dei regionale føringane gjennom fylkesplanen og dei ulike fylkesstrategiane.

Medverknad

Vi minner om at kommunen har eit særskilt ansvar for å sikre aktiv medverknad frå born og unge, unge vaksne, eldre, personar med nedsett funksjonsevne samt andre grupper som treng spesiell tilrettelegging i planarbeidet, jf. plan- og bygningslova § 5-1. Det bør vurderast om representant frå desse gruppene bør inviterast med i styringsgruppa og/eller arbeidsgruppa. Fleire kommunar ha brukt opplegg frå Ungt entreprenørskap som medverknadsarena for barn og unge.

Regionalt planforum

Vi rår til at alle kommuneplanar vert lagt fram i regionalt planforum

Samfunns- og næringsutvikling

Frå eit næringsperspektiv meiner vi at tema i planrevisjonen er fornuftige, både at ein vil gå kritisk gjennom arealreserven, og vurdere allereie avsette areal i lys av nye krav til natur, miljø og klima. Vi er også positive til at ein vil sjå sjøareal og landareal i samanheng, og at det er ein tydeleg strategi for fortetting og satsing på sentrum.

Ei tilråding vi kan gi når det gjeld næringsareal (revisjon av eksisterande og nye), er å også vurdere tilgang på fornybar kraft, og andre ressursar (til dømes restråstoff og varme) og tilgang på infrastruktur når ein skal vurdere relevansen og kvaliteten på eit område.

Arealbruk

Samfunnet står i dag i ein skvis der vi ønsker å ta vare på natur og klima samstundes som vi ønsker å legge til rette for næringsutvikling og verdiskaping. Naturen, livsgrunnlaget vårt, blir påverka av arealbruken og arealendringar er den klart største drivaren for tap av biologisk mangfald. Klima blir påverka av arealbruken vår, arealendringar fører til redusert opptak av CO² når areal blir bygd ned. Samstundes treng lågutsleppssamfunnet meir fornybar kraft og utbygging av kraft krev areal. Det grønne skiftet og omstilling av næringslivet vil føre til behov

for areal, kraft og ressursar. Næringslivet treng areal og kraft og vi treng næring for å kunne leve i Noreg.

Rammeverket unngå – flytte – forbedre (UFF) gir ei nyttig prioriteringsrekkefølge i arealpolitikken. Unngå nedbygging av areal med natur. Som hovudregel bør all omdisponering av areal for bruk til infrastruktur, bygningar, energi, næringsliv, og liknande skje gjennom transformasjon og fortetting av eksisterande utbygd areal. Dersom ein ikkje kan unngå nedbygging, må den avgrensast så langt det er mogleg, og bli lagt til areal med lite karbonlager. Siste utveg er å kompensere for nedbygging ved å restaurere eit anna område.

For å unngå å bygge ned den viktigaste naturen må kommunen ha oversikt over kva det er og kor den er. Som minimum må ein unngå naturmangfald som beskrive i rundskriv T-2/16: verneområde og foreslåtte verneområde, utvalde naturtypar, trua artar, samanhengande naturområde med urørt preg, og geologisk naturmangfald. Følg nasjonale forventningar og unngå: myr og våtmark, skog og vassdrag.

Kommunen bør kartlegge og utnytte grått areal. Det betyr areal der naturen allereie er bygd ned eller øydelagt. Det finst det ikkje ein nasjonal og omforent definisjon av grå areal. Per i dag finst det heller ikkje nasjonal, regional eller kommunal oversikt over tilgjengelege grå areal, men NIBIO har tatt initiativ til å få utvikla eit kart over desse areala, så i framtida vil det truleg bli tilgjengeleg. Hugs at grå areal er også ein avgrensa ressurs. Kommunen bør også kartlegge kva natur som kan bli restaurert.

Ny utbygging av fornybar energi vil kreve at areal blir tatt i bruk. Det er enda ein grunn til å vere meir restriktiv med arealbruk til andre formål og i størst mogleg grad ta i bruk areal som allereie er utvikla.

Statlege planretningslinjer for klima og miljø, vedtatt 20. desember 2024, seier at kommuneplanens arealdel må bli brukt aktivt for å oppnå ei samla arealdisponering som tar hensyn til eit klima i endring. Den seier og at kommunen bør legge til rette for meir fornybar energiproduksjon og avklare behovet for areal til vindkraft og solkraft.

I fylkesstrategi for miljø, klima og energi har vi mål om berekraftig arealbruk og ei arealforvaltning som vernar om viktige landskap, ressursar og økosystem på land i sjø. Alle forvaltningsnivå må ha oppdaterte planar og oversikt over framtidige behov for utbygging, karbonrike areal og areal som er eigna til restaurering. For å oppnå det bør vi bruke natur- og arealrekneskap og vi rår til at kommunen brukar verktøyet for arealrekneskap som er tilgjengeleg på fylkeskommunen sine nettsider.

Klimarisiko, naturrisiko og tilpassing

Natur- og klimakrisa er her no. Tap av naturressursar og økosystemtenester, klimaendringar og forureining forsterkar kvarandre og gir alvorlege konsekvensar for natur og samfunn, og trugar økonomisk verksemd og menneskeleg velferd.

Klimarisiko handlar om korleis dei fysiske konsekvensane av klimaendringane vil påverke natur og samfunn, og kva overgangen til eit lågutsleppssamfunn vil innebere. Samfunnet kan møte denne risikoen gjennom klimatilpassing. Statlege planretningslinjer for klima og miljø, vedtatt 20. desember 2024, gir retningslinjer for klimatilpassing og sett krav til at høge alternativ frå nasjonale klimaframskrivingar skal bli lagt til grunn i kommunen sitt arbeid, sjå norsk klimaservicesenter.

Generelt kan det å ta vare på myr bidra til å bevare truga artar, hindre klimagassutslepp og gjere samfunnet meir robust for klimaendringar. I dei nasjonale forventningane til regional og kommunal planlegging 2023–2027 står det at regjeringa forventar at ein unngår omdisponering og nedbygging av karbonrike areal som myr og skog så langt som mogleg, slik at areala sin evne til å lagre og ta opp karbon blir halden oppe.

Tettstadutvikling

Sunndal kommune sin arealstrategi har målsettingar om at arbeidsplassar, detaljhandel og publikumsverksemd skal lokalisert i sentrum og at fortetting skal skje med høg arkitektonisk kvalitet for bygningar og uterom. Dette er i tråd med føringane i Fylkesstrategi for attraktive byar og tettstader. Fylkesstrategien legg til grunn 10-minuttsbyen som utviklingsprinsipp. 10-minuttsbyen er det området ein kan nå ved å gå 10 minutt i alle retningar ut frå eit senterpunkt. Dette prinsippet er illustrert i kart for alle kommunesenter. Karta finst som vedlegg til fylkesstrategien. Grensene som kjem fram i desse karta er ikkje absolutte grenser, men må definerast ytterlegare i kommunane sin arealplan.

Det er bra at kommunen har ambisjonar om arkitektonisk kvalitet og fortetting. Moglegheitsstudien kommunen fekk utarbeidd i 2024 bør konkretiserast i kommuneplanens arealdel og vi rår til at kommunen tydeleggjer kvalitetskrava så konkret som mogleg i føresegnar og retningslinjer til arealdelen. Dette kan vere krav til byggehøgder (gesims og mønehøgde) bygningsplassering, skala og utbyggingsmønster med kvartalsstruktur og gateutforming og krav til solrike og anvendelege uterom.

Vi rår også til at kommunen vurderer å stille prosesskrav i føresegnene til arealdelen. Eit slikt krav kan f.eks. vere at kommunen ber om ein enkel stadanalyse ved oppstart, der utbyggar gjer greie for korleis prosjektet forhold seg til omgjevnadene og korleis prosjektet bidreg til målsettingane for sentrum. Å vere tydeleg i kommuneplanen gjer at kommunen er meir føreseieleg og at utbyggarar kan få betre og tidlegare avklaringar. Kommunen bør vurdere å utarbeide formingsrettleiar, farge- og materialpalett for å bygge under og vidareutvikle heilskapleg og stadeigen identitet.

Samferdsel

Fylkesstrategi for samferdsel 2021-2024 blei vedtatt i 2021 i fylkestinget, og gir prioriteringar for korleis samferdselssektoren i Møre og Romsdal fylkeskommune skal arbeide. Sentrale mål er mellom anna å arbeide for at all vekst i persontransport i dei største byområda skal bli tatt av auka kollektivtransport, mobilitetsløysingar, sykling og gåing og at det skal leggjast betre til rette for mjuke trafikantar gjennom universell utforming og tryggare ferdsel for mjuke trafikantar i byar og tettstader. Vi gjer merksam på at den gjeldande fylkesstrategien for samferdsel no er under revidering.

Det er positivt at Sunndal kommune i sin arealstrategi legg opp til at nye bustader med tilhøyrande funksjonar skal bli etablert innanfor allereie utbygde område, og at nærleik til skolar og busstopp skal bli vektlagt. Vidare skal kommunen jobbe for å lokalisere større arbeidsplassar, detaljhandel og publikumsverksemd i sentrum eller så nært at det vil vere naturleg å sykle eller gå mellom funksjonane og sentrum. Dette er i tråd med fylkeskommunen sine mål i fylkesstrategien for samferdsel.

Under tema «infrastruktur» bør også behov for skoleskyss, nærleik til kollektivhaldeplassar med trygge og universelt utforma ganglenker, trygg skoleveg, behov og moglegheit for trygg kryssing av fylkesveg bli vurdert. Dette kan sikrast til dømes ved at det blir sett krav om trygg

skoleveg, trygg kryssing av fylkesveg, samt trygge og universelt utforma ganglenker til kollektivhaldeplassar i alle nye reguleringsplanar.

Vi gav i vår fråsegn til kommuneplanen sin samfunnsdel datert 21. november 2024 innspel om at vegtrafikkstøy må vere eit tema i samfunnsdelen, og at kommunen må ha som mål å unngå at bustader, skolebarn, barnehagebarn mm. blir utsette for støyproblem. Samfunnsdelen vart vedteke i Sunndal kommunestyre 11. desember 2024, men temaet støy vart ikkje innarbeidd etter offentleg ettersyn. Støyspørsmål handlar i stor grad om kor ein legg til rette for bustader og trafikk, trafikkmengd og korleis folk flyttar på seg. Vi er derfor godt nøgde med at støy no er eit tema for konsekvensutredning i kommuneplanens arealdel. På den måten sikrar planforslaget at konsekvensar av trafikkstøy blir ivareteke. Vi minner om at dette også gjeld evt. bustader i LNF spreidd-område.

For å få ei føreseieleg planlegging må vurderingstema «Infrastruktur» vere eit viktig tema i planforslaget, samt eit utgreiingstema i konsekvensutreiinga. Følgande undertema vil vere relevante: • Tilkomst frå fylkesveg og behov for ny/utbetring av tilkomst. Under dette temaet vil det også vere relevant å vurdere tilkomst ut ifrå Statens vegvesen sine vegnormalar samt Rammeplan for avkøyrslar for differensierte byggegrenser langs fylkesveg • Tilgjengelegheit for kollektivtransport/alternative reiseformer • Trygge og universelt utforma ganglenker langs fylkesveg • Behov og moglegheit for trygg kryssing av fylkesveg • Næraste skole og avstand • Trygg skoleveg, behov for skoleskyss (noverande og framtidig) • Trafikkmengd (ÅDT), fartsgrense, ulykker/ulykkespunkt/ulykkesstrekning, belysning, vintervedlikehald • Behov for eventuelle avbøtande tiltak.

Utgreiing av enkeltområde må ikkje berre vurderast kvar for seg, men også samla sett i forhold til korleis dei ulike utbyggingsområda vil ha innverknad på kvarandre og på miljø og samfunn. I konsekvensutgreiinga må det vurderast om nye utbyggingsområde vil ha trafikale konsekvensar for vegnettet, til dømes om trafikkauke vil utløyse behov for utbetring av kryss/avkøyrslar, oppgradering av vegnettet eller andre trafikktryggleikstiltak. Behov for trafikkanalysar må også vurderast.

Vi viser til Statens vegvesen si kartbaserte innsynsløysing vegkart.no som gir innsyn i data frå Nasjonal vegdatabank (NVDB). Andre tilgjengelege utgreiingar og informasjonsgrunnlag vil vere: • Fylkesstrategi for samferdsel, • Rammeplan for avkøyrslar og byggegrenser • Møre og Romsdal fylkeskommune, skoleskyss – avstandar • Vegkart, www.veggart.no • Støyvarselkart.

Vi vil allereie no signalisere at utbyggingsområde som er vesentleg i strid med prinsippa for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging, eller omsynet til trafikktryggleik, vil kunne gi grunnlag for motsegn.

Automatisk freda kulturminne

KULA – Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse er eit kunnskapsgrunnlag for landskap det knyter seg nasjonale kulturmiljøinteresser til. I KULA-oversikta for Møre og Romsdal er det to område som ligg innanfor Sunndal kommune; Litldalen og Øvre Sunndal. Vi ber om at KULA for Møre og Romsdal blir tatt med i kunnskapsgrunnlaget for KU. Sjølv om det ikkje er registrerte kulturminne innanfor planforslag, kan det likevel vere potensiale for funn av ukjente automatisk freda kulturminne. Dette må difor kome fram i KU-utgreiinga. Vi gjer merksam på at alt som inneber noko utbygging, skal likevel vurderast opp mot kulturminne og -miljø. Det bør dermed klargjerast at det kan bli stilt krav til arkeologisk registrering innanfor

område som ikkje har registrerte kulturminne frå før, fordi det kan vere potensiale for nye, ukjente automatisk freda kulturminne.

Kulturminne frå nyare tid

Vi viser til side 10 i planen kor stadkvalitet, kulturminne og landskap skal konsekvensutgreiast, og kva verknad det har for kulturminne og kulturlandskap. I dette arbeidet skal ein nytte Kulturminnesøk, Askeladden, Sefrak-register, Regional delplan for kulturminne og kulturminneplan for Sunndal. Vi har ikkje merknader til temaet for konsekvensutgreiing, då dei fleste kulturminna er å finne i desse databasane. Det vi kan påpeike, er at det er viktig å ha ei ROS-analyse for kulturminne, fordi klimaendring er ei utfordring for mange kulturminne.

Jordvern

Jordvern inneber å sikre at den beste jorda framleis blir brukt til å dyrke mat og ikkje omdisponert til andre formål. Matjord må sjåast på som ein ikkje-fornybar ressurs som skal takast vare på for all framtid.

I nasjonal jordvernstrategi har Stortinget fastsett eit mål om at den årlege omdisponeringa av dyrka jord må vere under 2000 dekar. Fylkestinget vedtok ved handsaminga av fylkesstrategi for 2023-2026 at den årlege omdisponeringa av dyrka jord i fylket ikkje skal overstige 100 dekar. Dette inneber at kommunane må vere svært restriktive med å omdisponere dyrka jord. I eit brev 22.01.24 rår landbruks- og matministeren og kommunal- og distriktsministeren kommunane til å gjere meir for å redusere nedbygging av matjord. Her blir det mellom anna vist til kor viktig det er at kommunen har oppdaterte planar som tar arealutfordringane på alvor. Det ligg eit stort potensial for å spare dyrka mark ved å tilbakeføre område frå utbyggingsføremål til LNFR-område. I brevet blir det også vist til at oppdyrking av ny jord blir nemnd som eit tiltak som kan gjennomførast når ein vil omdisponere matjord. Moglegheita til å dyrke opp nye areal er særst avgrensa. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har i ein rapport frå 2023 synt at vi har låge reservar av jord som kan dyrkast opp, og lågare enn det som tidlegare er lagt til grunn.

Barn og unge

Barn og unge må ha eit særskild fokus i alle plansaker. Omsynet til oppvekstvilkåra for barn og unge skal sikrast i planlegginga og i kvart enkelt byggjetiltak. Nesten all planlegging verkar inn på nærmiljø og oppvekstvilkår for barn og unge på kort eller lang sikt. Det er særleg viktig at planprosessar blir lagt opp slik at barn og unge får høve til å delta. Vi vil elles vise til rettleiaren «Barn og unge i plan og byggesak». I framlegget til planprogram heiter det at ein ønskjer å sjå på føresegnene knytt til leike- og møteplassar. Vi oppfordrar til å setje krav til god kvalitet på leike- og uteplassar – dette gjeld blant anna storleik, utforming, trafikktilhøve og solforhold.

Vassforvaltning

Ein kan forvente at arealbruksendringar i dei fleste tilfelle vil påverke vassdrag og sjøområde. Derfor er det bra å sjå at planprogrammet løfter fram natur og arealbruk som eitt av fleire tema, og at natur, miljø og klima får eit ekstra fokus i planrevisjonen. Ein gjennomgang av bruk av areal knytt til sjø, elv og vatn skal vere ein del av planarbeidet framover. Skal ein nå målsettingar i vassforskrifta og regional vassforvaltningsplan, er det sentralt å beskytte og bevare vassmiljøet. Regional plan for vassforvaltning for Møre og Romsdal vassregion 2022 – 2027 fastset miljømål i vassførekomstar i kyst, vatn og vassdrag, der hovudmålet er god

økologisk og kjemisk tilstand i løpet av planperioden. Rammene viser korleis vi ønsker å forvalte vassmiljøet og ressursane i eit langsiktig perspektiv. Vassforvaltningsplanen skal leggst til grunn for verksemda til regionale organ og for kommunal og statleg planlegging og verksemd i samsvar med pbl. § 8-2 og vassforskrifta, § 29. Ein skal som hovudregel ikkje gi løyve til nye inngrep eller ny aktivitet som medfører at miljømål ikkje blir oppfylt, eller at miljøtilstanden i vassførekomsten blir dårlegare. Kjelder til kunnskap om vassførekomstane og naturmangfaldet knytt til vatnet er mellom anna vann-nett.no og naturbase.no.

I forslag til planprogram har kommunen lista opp korleis de planlegg å vurdere konsekvensar av ny eller endra arealbruk. Kommunen har ansvar for ei lang rekke miljøoppgåver.

Miljødirektoratet har laga ein ny kommuneretleiar der dei har samla all rettleiing om klima og miljø på ein stad. Eit av temaa ein finn i kommuneretleiareren er «Arealplanlegging og naturkartlegging» og undertemaet «arealplanlegging og konsekvensutredning».

Natur er lista opp som eit av fleire tema for KU i samband med planarbeidet. Her bør ein også ta inn kunnskap om sjø, elv og innsjøar og korleis ny arealbruk kan påverke vassførekomstane. Ein skal vurdere arealbruken etter vassforskrifta.

Som regional vassregionmyndigheit er Møre og Romsdal fylkeskommune opptatt av at all planlegging skal ivareta omsynet til vassmiljøet. Omsynet til fiskeinteressane og ivaretaking av fisk og andre ferskvassorganismar sine økologiske funksjonsområde skal takast med i regionale og kommunale planar etter plan- og bygningslova, jf. Lakse- og innlandsfiskeloven, § 7. Det er viktig å ta omsyn til levekåra for fisk og andre artar ved planlegging i og langs vassdrag. Miljødirektoratet har utforma ein egen rettleiar om grøn infrastruktur i arealplanlegginga. I grøn infrastruktur inngår både landareal og vatn og vassdrag. Sunndal kommune har ein arealstrategi om ivaretaking av samanhengande blågrøne strukturar og landskap i kommuneplanens samfunnsdel 2024 -2036. Det er viktig for ivaretaking av naturmangfaldet at dette temaet blir vurdert i kommuneplanen sin arealdel.

Universell utforming

Prinsippet for universell utforming skal leggst til grunn i alt planarbeid. Ved å tenke universell utforming kan ein gjennom planlegging skape løysingar som gjer det mogleg for alle å delta i samfunnet, uavhengig av livsfase og funksjonsnivå.

INNSPILL TIL PLANARBEIDET

Arealbruk

Fylkesplanen er den overordna planen for samfunnsutvikling i Møre og Romsdal. Den legg mellom anna til grunn at planlegging skal ha eit heilskapleg, langsiktig og berekraftig perspektiv. Det skal leggst vekt på å oppnå gode regionale løysingar med avklaring av transportsystem, utbyggingsmønster og senterstruktur på tvers av kommune- og fylkesgrense. Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byar og tettstader, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlege transportformer. For å fremme kompakte byar og tettstader med korte avstandar, skal potensialet for fortetting og transformasjon nyttast før nye utbyggingsområde blir tatt i bruk.

Ved tilrettelegging av areal til utbygging/fortetting, må forholda til offentlege vegar og annan infrastruktur bli grundig vurderte. Tilrettelegging av utbyggingsføremål vil legge premissar for nødvendig infrastruktur, mellom anna trygge og universelt utforma ganglenker for mjuke trafikantar, kollektivtransport og andre trafikkkløysingar som tilkomst med meir. Planlagt

bustadbygging/fortetting bør skje i område der det anten finst eit kollektivtilbod, eller at det vert lagt til rette for kollektivtrafikk ved utbygging.

Skolestrukturen i ein kommune vil vere eit premiss for annan arealutvikling, og skolestruktur bør derfor bli omtalt og vurdert i planomtalen.

Det er ingen automatikk i at område med direktetilkomst frå fylkesvegane, og som blir frigitt til utbygging gjennom kommuneplanen, får etablere nye kryss eller avkøyrslar til fylkesvegane. Der det er mogleg, bør ein søke å samordne avkøyrslar slik at ein kan nytte eksisterande avkøyrslar. Ein må likevel rekne med å måtte utbetre desse i samsvar med gjeldande vegnormal som følgje av auka/endra bruk. Tilkomst til offentleg vegnett må vurderast i reguleringsplan eller ved behandling etter veglova.

Der utbygging/fortetting utløyer behov for ny eller utbetring av eksisterande infrastruktur, ber vi kommunen stille rekkefølgjekrav i føresegnene for å sikre trafikktrygge løysingar før utbygging. Dette vil også vere relevant for trygge trafikkkløysingar for mjuke trafikantar, inkludert skolebarn. Døme på slike tiltak kan vere utforming av kryss/avkøyrslar, busshaldeplassar, trygge ganglenker og kryssingspunkt over fylkesvegane. Relevante rekkefølgjekrav knytt til infrastruktur i dei gjeldande kommunedelplanane må vidareførast dersom kommunen vel å slå saman kommuneplanen sin arealdel med kommunedelplanane.

Spreidd busetnad og trafikktryggleik

I førre revidering av arealdelen vart område avsett til spreidd bustadbygging redusert, noko som også kan vere relevant ved ny revidering. Etablering av bustad i LNFR-område der tilhøyrande infrastruktur (løysingar for mjuke trafikantar, skuleskyss m.m.) ikkje allereie er etablert legg opp til bilbasert transport og kan gi uheldige verknader med tanke på omsyn til trafikktryggleik og kollektivtilbod.

Møre og Romsdal fylkeskommune rår på generelt grunnlag til å vere varsam med å legge til rette for ei slik arealutvikling, jf. samordna bustad-, areal- og transportplanlegging. Vi minner om at nye LNF-spreidd-område er å sjå som område for utbygging i forhold til KU-kravet. Det må bli vurdert kor mange einingar som kan bli frådelt i planperioden innanfor slike LNF-område.

Ved utbygging av nye og fortetting av eksisterande spreidde bustad- og utbyggingsområde, vil viktige utgreiingstema for kvart område vere tilgang på kollektivhaldeplassar, trygge ganglenker og kryssing av fylkesveg for mjuke trafikantar, skoleskyss, trygg skoleveg, avstand til viktige funksjonar og elles trygge trafikkkløysingar for alle trafikantgrupper. Vi viser her til retningslinje 3.12 og 3.15 i dei statlege planretningslinjene for arealbruk og mobilitet. Behov for nye eller utbetring av nødvendig infrastruktur som til dømes gang- og sykkelvegar, busshaldeplassar, trygge kryssingspunkt, avkøyrslar/kryss må bli vurderte. Det må bli knytt rekkefølgjekrav til utnytting av slike areal som sikrar at trafikktryggleiken er ivarett.

Tosidig utbygging langs fylkesvegnettet

Med omsyn til trafikktryggleik ønsker vi i utgangspunktet ikkje ny eller ytterlegare tosidig utbygging av fylkesvegnettet, spesielt ikkje der arealbruken blir knytt til kvarandre og vidare genererer aktivitet/transport på tvers av fylkesvegen. Dersom ein likevel skal legge opp til tosidig utbygging/fortetting ved fylkesvegane, må ein for kvart og eitt av desse utbyggings- og fortettingsområda sikre at trafikktryggleiken for alle trafikantgrupper er tatt var på i tråd med

handbøkene til Statens vegvesen. Nødvendige rekkefølgekrav som tar vare på trafikktryggleik og framkome for alle trafikantar må bli stilt før utbygging/fortetting kan skje.

Kollektivtransport

God samordning i bustad-, areal- og transportplanlegginga heng saman med potensialet for kollektivtilbod. Dersom FRAM skal utvide og vidareutvikle kollektivtilbodet, må infrastrukturen rundt kollektivnettet utviklast. Dette gjennom betra haldeplassar, universell utforming og betra tilkomst til haldeplassane.

Støy

Statens vegvesen har utarbeidd støyvarselkart for fylkesvegnettet, sjå link over. Kommunen har ansvar for å inkludere støysoner i kommuneplanen. Støykarta er eit varsel om kor støy kan innebere ei støykonflikt, men det må alltid gjennomførast meir nøyaktige støyberekningar dersom det er aktuelt med utbygging av støyømfintlege bygg innanfor støysonene (bustad, helseinstitusjonar, utdanningsinstitusjonar, barnehagar m.m.).

Det vil vere viktig å ta stilling til om det i det heile tatt skal bli lagt til rette for bygging i raud støysone (i utgangspunktet rår vi ikkje til bygging av støyfølsame bygg i raud støysone). Videre bør det vere klare retningslinjer for bygging i gul støysone. Støyvarselkarta bør bli lagt til grunn for vidare planlegging, og vi oppfordrar til at det blir lagt inn føresegn om at retningslinje T-1442 for behandling av støy i arealplanlegging skal gjelde for planlegging og byggesaksbehandling.

Byggegrenser mot veg

Dersom kommuneplanen inneheld føresegnar om byggegrense mot veg (også utanfor regulerte område) vil kommunen vere myndigheit for eventuelle søknader om dispensasjon frå byggegrenser. Da vil fylkeskommunen vere høyringspart som i andre dispensasjonssaker. Byggegrensene bør bli omtalt i planomtalen.

Kommunedelplan for Todalsfjordprosjektet

Fylkeskommunen ser det som positivt at kommunedelplan for Todalsfjordprosjektet (PlanID 1563-20191110) blir innarbeidd i kommuneplanen ved revisjonen. Todalsfjordprosjektet er førebels ikkje regulert, og per i dag ser ikkje vegeigar grunn til at det skal gjerast noko endring i kommunedelplanen. I samband med utarbeiding av kommunedelplanen var det vurdert fleire alternative plasseringar av massedeponi for mottak av overskotsmassar frå tunneldrivinga, men det var ikkje teke stilling til endeleg lokalisering. Overskotet av tunnelstein utgjer med tunnelprofil T9,5 omlag 310 000 m³ (anbrakte massar). Det aller meste av tunnelen vil truleg bli driven frå Ålvundfossen. Kommunen bør vurdere om det skal avsettast areal i kommuneplanen, gjerne med utgangspunkt i dei tidlegare forslaga (jf. kartutsnitt under), eventuelt drøfte andre lokalitetar eller om anna utnytting kan vere aktuell.

Overflatevatn

Tilpassing til klimaendringar krev kunnskap, både om fortidas og dagens klima, korleis klimaet vil endre seg framover og korleis dette påverkar omsyn og interesser som skal ivaretakast. Relevante og oppdaterte data om klima må bli lagt til grunn for planen, og skadepotensial ved nedbør må synleggjerast. Dette gjeld også skade på vegkonstruksjonar og kapasitetsproblem for dreneringssystemet til det offentlege vegnettet. Utbygging må ikkje føre til drenering av overflatevatn ut i vegbanen.

Planvask

Kommunen skal gjennomføre ein planvask og vurdere kva for reguleringsplanar som skal vidareførast, endrast eller opphevast. Fjerde kulepunkt (arealstrategi) under målet «Sunndal har eit berekraftig og variert næringsliv med høg arbeidspassdekning og reduserte klimagassutslepp» seier at vedtekne utbyggingsområde som ikkje er tatt i bruk skal vurderast om dei er i tråd med dagens målsetting om å bevare natur og redusere klimagassutslepp. Møre og Romsdal fylkeskommune ser det som svært positivt at Sunndal kommune i rulleringa av arealdelen har som mål å redusere reserven av ubrukne utbyggingsområde. Områda som skal vurderast må også bli sett opp mot eksisterande infrastruktur som òg omfattar kollektiv.

Medverknad

Barn og unge går, sykklar og bruker kollektivtransport i større grad enn vaksne. Derfor er det spesielt viktig å ta omsyn til barns behov i tilrettelegging og utforming av infrastrukturen. Vi rår til at kommunen arbeider for at barn, ungdom, kollektivreisande og andre grupper som ikkje har eigne interesseorganisjonar eller av andre årsaker treng spesiell tilrettelegging, aktivt kan delta i planprosessen. Det er viktig å vie trafikktryggleik ekstra merksemd i høve barn og unge.

Automatisk freda kulturminne

Alle automatisk freda kulturminne inkludert den fem meter automatisk freda sikringssone, skal markerast i plankart som sosikode - H730-område, eventuelt markerast med R-rune. Mange av dei automatisk freda kulturminna kan vere små og lite synlege med berre bruk av rutenettskravur, det kan derfor vere ein fordel at flatene i plankartet er markert med R-rune. Vedlagt ligg sosi-fil med alle per dags dato kjende automatisk freda i Sunndal, men dette talet er flytande då det stadig blir påvist nye, hittil ukjente automatisk freda kulturminne. Ein kan laste ned kartdata frå Riksantikvaren sin database Askeladden. Vedlagt ligg sosi-filer for per dags dato kjende automatisk freda kulturminne i Sunndal – H730-område og H550-område. Området under alle omsynssoner med automatisk freda kulturminne skal normalt ikkje vere lagt til utbygging. Vi ber om at alle slike område blir lagt som grøntområde på plankartet i kommuneplanen. Vi føreset også at plassering og utforming av nye gangstiar og vegar nær automatisk freda kulturminne vert utforma slik at ein unngår fornminna med god margin.

Dersom planen som kjem på høyring inneheld arealkonfliktar med automatisk freda kulturminne, vil vi måtte reise motsegn mot det endelege planforslaget. I ein del tilfelle vil det også vere nødvendig med ein «buffersone», ein omsynssone C rundt dei automatisk freda kulturminna. Alle inngrep i grunnen eller andre tiltak som kan verke inn på automatisk freda kulturminne er ikkje tillate utan dispensasjon frå kulturminnelova.

Føresegner

Vi finn det riktig å presisere at fornminne som er automatisk freda etter kulturminnelova (KML) ikkje er frigjeve sjølv om kommuneplanen legg til rette for annan bruk. Dette gjeld også kulturminne som vil bli registrert ved framtidige registreringar etter KML § 9. Vi tek difor utgangspunkt i at kommuneplanen er ein overordna plan, og at ein del konfliktar kan vere nødvendig å avklare vidare gjennom regulering. Ved utarbeiding av reguleringsplanar og annan utbygging skal eventuelle kulturminne og kulturmiljø skildrast i planomtalen, og det skal visast korleis ein har forsøkt å vise omsyn til desse. Dersom kulturminne eller kulturmiljø blir råka av tiltaket, eller tiltaket kan virke inn på hittil ukjente automatisk freda kulturminne, skal saka leggst fram for regional kulturminnemyndigheit (jf. PBL § 11-9, nr. 7 og

kulturminnelova § 8, 1. og 4. ledd.). Dersom det i samband med gravearbeid blir avdekt automatisk freda kulturminne, eller det viser seg at tiltaket kan virke inn på automatisk freda kulturminne, skal arbeidet straks stansast og regional kulturminnemyndigheit orienterast for ei nærare gransking på staden, jf. kulturminnelova § 8, 2.ledd.

Følgjande må innarbeidast i fellesføresegner:

Vi ber om at desse vert innarbeidd i plankarta, med følgjande føresegn: Omsynssone D (H_730): «Området inneheld automatisk freda kulturminne. Den naturlege vegetasjonen skal takast vare på og haldast i hevd slik området ligg i dag. Det er ikkje høve til å sette i gong med graving eller andre tiltak som kan skade, øydelegge, grave ut, flytte, forandre, tildekke, skjule eller på annan måte utilbørleg skjemme det freda kulturminne og dets verneområde eller framkalle fare for at det kan skje, jf. kulturminnelova § 3. Eventuelle tiltak må godkjennast av rette antikvariske mynde ved Møre og Romsdal fylkeskommune.» Omsynssone C (H_570); «Gjeld omsynssone (vernesone) rundt automatisk freda kulturminne. Innanfor området skal den naturlege vegetasjonen takast vare på og haldast i hevd slik området ligg i dag. Det er ikkje høve til å sette i gong med graving eller andre tiltak som kan skade, øydelegge, grave ut, flytte, forandre, tildekke, skjule eller på annan måte utilbørleg skjemme verneområde eller framkalle fare for at det kan skje. Eventuelle tiltak må godkjennast av rette antikvariske mynde ved Møre og Romsdal fylkeskommune.»

Regional delplan for kulturminne

Plan- og bygningslova opnar for at verdifulle kulturmiljø og område med særst høgt funnpotensial kan leggjast ut som omsynssone C (sosi-kode H570) i kommuneplanen, med eigne retningslinjer. Ei slik prioritering vil både gi ei tydelegare og meir føreseieleg arealplanlegging. Alle kulturminna som er vald ut til regional delplan ligg avmerka i Gislink.

Vi ber også om at følgjande retningslinjer blir innarbeidd til denne omsynssona: I verdifulle kulturmiljø (H570) omkring utvalde automatisk freda kulturminne skal det førast ein streng dispensasjonspraksis, og ein må vise omsyn til desse verdiane ved eventuell område- og detaljregulering. Områda har stort potensiale for nye funn, og det er viktig å oppretthalde den visuelle opplevinga av landskapet som grunnlag for kunnskap og oppleving. Alle tiltak skal sendast til regional kulturminnemyndigheit for uttale, inkludert maskinell hogst og større jordbrukstiltak.

Vi ber om at alle H570-område i gjeldande arealdel med tilhøyrande føresegner blir vidareførte i den nye arealdelen. For H570-område på Løykja kan ein med fordel legge til ei føresegn knytt til det store potensialet for funn av ukjente automatisk freda kulturminne under bakken, med heimel i kulturminnelova §3, andre ledd.

Ved å påpeike potensielle konflikhtar og å ta forbehold om eventuelle motsegn på seinare plannivå, sikrar vi vår anledning til å reise motsegn på reguleringsplannivå, jf. plan- og bygningsloven § 5-5 og rundskriv T-2/2004. Motsegn kan ikkje utsettast til reguleringsplan dersom konflikhtar føreligg på kommuneplannivå, og han blir vurdert som uakseptabel. Vi fremmer motsegn til kommuneplanen der arealbruken er i konflikt med automatisk freda kulturminne.

Kulturminne frå nyare tid

Sunndal kommune har nyleg vedtatt ein kulturmiljøplan. Planen har eit utval kulturmiljø av høg verdi som har lokal, regional og nasjonal interesse. Det er lagt ned eit godt arbeid med

planen og planen gir eit godt grunnlag for KPA. Sikring av nasjonale og regionale interesser Jf. plan- og bygningslova § 11-1 andre ledd, skal kommuneplanen ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgåver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgåver i kommunen. Dei nasjonale og regionale viktige kulturminna er identifiserte i Regional delplan for kulturminne og kulturmiljø av regional og nasjonal interesse. Nederst i planen er det ei liste for kvar kommune, som viser kva kulturminne som er valt ut til å vere av regional og nasjonal interesse. Kulturminna skal ivaretakast i kommuneplanens arealdel.

Omsynssoner og føresegn for aktuelle kulturminne og miljø

Det er viktig at kommunen sikrar kulturminne som er kartlagt i førre arealplanar eller som er oppført i kulturmiljøplanen for kommunen. Kulturminne, kulturmiljø og landskap kan sikrast i ein kommuneplan på tre måtar: • Omsynssone med føresegner eller retningslinjer, § 11- 8 • Føresegner til arealformål, §§ 11-10 og 11- 11 • Generelle føresegner, § 11-9 Riksantikvaren har laga rettleiarar og eksempelsamlingar på føresegner, sjå <https://www.riksantikvaren.no/veiledere/arealplanlegging/>.

I Sunndal er det ei rekke kulturminne og kulturmiljø med regional og nasjonal verdi frå nyare tid. Desse skal ivaretakast med føresegner og omsynssoner. Fylkeskommunen vil varsle motsegn om ikkje dei ikkje blir teke i vare i planen. Ta gjerne kontakt om de har spørsmål.

Sikring av lokale interesser

Kommunen kan sikre dei kulturminna som er utpeika til å vere av lokal verdi i vedtatt kulturmiljøplan. Dersom det allereie er føresegn for kulturminne og kulturmiljø, skal dette vidareførast til ny plan. Viser til føresegn for kommuneplan frå 2019. Her vart det også vedteke det skulle takast omsyn til Sefrak-kulturminne, det vil seie omsyn til eksteriør og form, material, detaljering, farger, eller førast tilbake til det som har vore før. Nye hus skal tilpassast sefrakobjekta. Vi vil råde til at dette framleis gjeld i ny plan.

Vidare i føresegn for omsyn til kulturmiljø skal kulturminna i størst mogleg grad takast vare på som ressurs og istandsettast. Kulturminne må sjåast i samanheng med sine omgjevnadar, og nye anlegg må tilpassast kulturminne. Eit kvart tiltak som råde eit kulturminne, skal prosjekterast og utførast slik at tiltaket har gode visuelle kvalitetar, både i seg sjølv og i forhold til tiltaket sin funksjon, omgjevnad og plassering. Ved ombygging og reparasjon av verneverdige bygg, skal bygget sitt eksteriør med omsyn til målestokk, form, vindauge, dører, material og farger oppretthaldast, eller førast tilbake. Eventuelle tilbygg må ikkje redusere bygningen sin verneverdi. Det er ikkje tillate å gjere tiltak i miljøet som er egna til å visuelt skjemma kulturminneverdiane. Desse førsegnene skal framleis gjelde i ny plan.

Planteknisk - sikring av kulturminne i arealplan

Kulturminne som er freda etter kulturminnelova, skal ha kode H730 (bandlegging). Kulturminna og landskap i kommunen som ikkje er freda, kan sikrast med omsynssone H570 eller H550. Ein kan også bruke H570 som buffersone rundt freda kulturminne. I område med LNF-formål er det mogleg å bruke underformåla til LNF-formålet: Særlege landskapsomsyn, SOSI-kode 5500, Vern av kulturminne og kulturmiljø SOSI-kode, 5600.

Kulturminne og kulturmiljø med nasjonal verdi:

- Romfo Kyrkje
- Ålvundeid kyrkje

Sunndal kommune

- Gjøra kapell
- Hov Kyrkje, Sunndalsøra
- Gaudøla, Øksendal
- Aura kraftstasjon
- Driva, flomforb. Storbolken
- Øksendalsøra
- Vollaskrø, Husby, Øksendal
- Alfheim, Grødalen
- Svisdal, kulturlandskap
- Øvre Sunndal kulturlandskap
- Gammelsetra, Grøvdalen
- Murgårdene i Sunndalsøra (frå 1900 tallet, første kvartal)
- Øksendalsøra, komplett strandsted og kulturmiljø

Kulturminne og kulturmiljø med regional verdi:

- Øksendal kyrkje
- Negard Åker, kulturmiljø
- Bortistu Torske
- Opdøl gard og kulturmiljø
- Renndølsetra
- Flåstua, Leikvin
- Sunndal prestegard

Kommunen kan også vurdere å ha omsynssone på kulturminne av lokal verdi, eller som er med i kulturminneplanen til kommunen.

Kyrkjer av regional og nasjonal verdi (listeførte kyrkjer)

Føresegn for kyrkjer med regional eller nasjonal verdi må vidareførast til ny plan. Det same gjeld kyrkja sine omgjevnader. Vi viser til føresegn frå 2019 om at fasadeelement som vindaug, dører, takteking, overflatehandsaming osv., så langt som mogleg takast vare på i sin opphavslege tilstand. Ved naudsynt utskifting skal det nyttast same type material som originalt.

Bygningar som venter på å bli erklært freda med heimel i kulturminnelova

Vi vil spesielt gjere merksam på at Sunndal også har fleire bygningar som venter på erklæring som automatisk freda. Desse er ført opp i databasen Askeladden. Ta kontakt med fylkeskommunen for detaljer. Dei skal merkast med kode H730.

Miljø og klima

Gjennom arealplanlegging kan kommunen sette restriksjonar på arealbruken for å ivareta naturmiljøet i og langs vassdrag, innsjøar, fjordar og sjøområde. Det er viktig at disse

verkemidla aktivt vert teke i bruk av kommunane for å nå målet om god tilstand i alle vassførekomstar. Regional vassforvaltningsplan har eigne retningslinjer som legg føringar for arealplanlegginga.

I «Nasjonale forventningar til regional og lokal planlegging 2023-2027» klargjerast det at kommunane skal bidra til gode miljøforhold i og langs vassdrag gjennom god arealforvaltning og i tråd med regional vassforvaltningsplan. I dette legger det forventning om sikring av drikkevasskjelder og avløp, overvasshandtering og vurdering av naturbaserte løysningar for klimatilpassing.

Kantvegetasjonar, elvebredder og flaummark har stor betydning for økosystema og kan også bidra til å redusere erosjon og dempe flaum. Opne vasssystem er ein funksjon som blir stadig viktigare med aukande klimaendringar. Kommunen må vurdere ulike verkemiddel som kan nyttast for ta vare på vassmiljøa, m.a. ved å nytte føresegner til arealformål. Miljødirektoratet har gitt ut ein rettleiar om vassmiljø i arealplanlegging, med verkemidlar som kan nyttast i arealplanlegginga.

Kommentar fra kommunen:

Innspill om muligheten for å ta kommuneplanens arealdel opp i regionalt planforum tas med under kapittel 5.2 i planprogrammet.

KULA er tatt med i kunnskapsgrunnlaget for konsekvensutredning.

Det er tatt med nye punkt om sjø og vassdrag i tema for konsekvensutredningen.

Det vurderes ikke å være behov for å gjøre ytterligere endringer i planprogrammet på bakgrunn av høringsuttalelsen. Innspillene tas med i det videre planarbeidet.

Direktoratet for mineralforvaltning, datert 06.05.2025

Resyme av innspillet:

DMF viser til vår uttalelse til kommunal planstrategi og høring av planprogrammet til samfunnsdelen, datert 06.04.2020, samt uttalelse til høring av kommuneplanens samfunnsdel, datert 16.09.2020. Der anbefalte vi at kommunens ressurstilgang og behov for mineralske ressurser ble vurdert, samt et fokus på kortest mulig transport av byggeråstoff.

I NGU sine kartdatabaser er det i Sunndal kommune registrert totalt 55 pukk- og grusforekomster og totalt 12 malm-, industrimineral- og natursteinforekomster. I DMFs uttaksregister er det registrert 3 aktive masseuttak i kommunen. DMF forventer at planbeskrivelsen omtaler viktige mineralressurser i kommunen og hvordan arealformålet råstoffutvinning skal brukes. I konsekvensvurderingene av ny arealbruk må det innhentes informasjon om forekomster som ikke er verdivurderte kan være viktige.

Forvaltningen av mineralske ressurser innebærer at kommunen i arealdelen vurderer hvordan ny og eksisterende og arealbruk påvirker tilgang til mineralske forekomster i dag og for kommende generasjoner. De forskjellige typene mineralske ressurser, uttak i masseuttak og gruver, og andre mineralinteresser kan stille ulike krav til hvordan arealdelen skal utformes.

Det er store lokale og regionale forskjeller i tilgang til mineralske ressurser. Behovet for mineralske ressurser kan knyttes til alt fra lokal byggeaktivitet til storskala gruvedrift mot et globalt marked. Det vil være næringsinteresser ved utnyttelsen av mineralske ressurser, både direkte ved det enkelte masseuttak og indirekte ved ulike typer industriell videreforedling av ressursene. Tilgang til byggeråstoffer er avgjørende for å kunne realisere planlagte utbyggingstiltak. Det er viktig at kommunen vurderer om uttak av ressurser lokalt, spesielt byggeråstoffer, sikrer for tilgang til masser i regionen.

Sunndal kommune har ifølge DMFs levetidsanalyse av byggeråstoff i Norge og DMFs ressursregnskap for byggeråstoff en forventet levetid på 20-50 år for uttak av knust fjell, og ingen uttak av sand og grus. Statistikken er basert på driftsrapportering fra registrerte masseuttak og inkluderer ikke overskuddsmasser fra bygg- og anleggsvirksomhet.

Arealbruk for masseuttak

DMF tar normalt en gjennomgang av hvordan kjente uttak i vårt uttaksregister³ og konsesjonskart, er avsatt i gjeldende kommuneplan. På grunn av redusert kapasitet for tiden må vi gjøre prioriteringer, og ber derfor kommunen om å selv ta en gjennomgang av hvilke arealformål eksisterende uttak er avsatt til og eventuelt hva uttakene er regulert til gjennom reguleringsplan.

Ved revisjon av arealdelen bør områder for råstoffutvinning justeres slik at arealet samsvarer med den faktiske arealbruken for uttakene. Områder der det skal drives masseuttak i planperioden bør avsettes til *nåværende råstoffutvinning* i plankartet.

Områder der det er planlagt masseuttak som ikke er påbegynt, eller områder for utvidelse av eksisterende masseuttak, bør avsettes til *framtidig råstoffutvinning*, og vises i plankartet med ytre grenser for framtidig uttak. Dersom det er områder som er avsatt til råstoffutvinning der det ikke lenger er drift, bør disse vurderes å ta ut av planen. Uttak utenfor areal avsatt til råstoffutvinning er i utgangspunktet ikke tillatt jf. veileder for kommuneplanens arealdel punkt 4.5.2.2.9.

Hensynssoner

DMF ser at det i bestemmelsene punkt 3 c) til gjeldende kommuneplan for Sunndal er lagt inn følgende bestemmelse til arealformålet LNF: *Det må ikke iverksettes nye tiltak som vanskeliggjør framtidig råstoffutvinning av grusressurser i områder som er registrert som regionalt viktige, meget viktige og viktige områder i grus- og pukkdatabasen.*

I ny plan bør kommunen vurdere å benytte hensynssone H590, jf. plan- og bygningsloven §11-8 c), for områder med registrerte forekomster med mineralske ressurser som kan være aktuelle for framtidig utvinning. Hensikten med en slik hensynssone kan være å sørge for at det ikke foretas utbygging eller tiltak som kan vanskeliggjøre senere utvinning av mineralske ressurser. Det vil også gjøre det enklere å ha oversikt over viktige mineralressurser når de er fremstilt i plankartet, framfor kun i bestemmelsene. Kommunen kan også vurdere å benytte hensynssone på arealer omkring eksisterende masseuttak der det ikke er registrert en mineralforekomst, for å unngå konflikt med andre arealinteresser og muliggjøre utvidelse av uttak.

I områder der det er registrert regionalt viktige mineralressurser forventer DMF at kommunen vurderer å bruke hensynssone H590. Dette kan være aktuelt i området rundt den regionalt viktige grusforekomsten Drihjellen, der en del av forekomsten er avsatt til råstoffutvinning, og øvrige deler ligger i LNF.

Gamle gruver

I Sunndal kommune er det registreringer av gamle gruver ved Grønvoldstenen skjerp. I områder med gamle gruver bør kommunen undersøke om ny arealbruk kan komme i konflikt med gruveåpninger og avsluttede underjordsanlegg, og vurdere om gruveåpninger skal synliggjøres i plankartet. Her kan DMFs aktsomhetskart for gamle gruver benyttes.

Konsekvensutredning

Planprogrammets punkt 4.2 viser tema som skal utredes i konsekvensutredningen. I arbeidet med arealdelen må kommunen identifisere vesentlige virkninger av forslag til endret arealbruk på viktige mineralressurser, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 21. Vi ser at landbruk og naturressurser er blant temaene som skal utredes, og det vises til *grus- og pukkdatabasen* som kunnskapsgrunnlag. I dette arbeidet må også *mineralressursdatabasen* fra NGU og DMF sine konsesjons- og uttakskart legges til grunn for utredning av arealinnspill. Datasett med forekomstene kan lastes ned fra GeoNorges kartkatalog. DMFs og NGUs datasett distribueres også som WMStjenester, og kan legges direkte inn i kommunens egen kartløsning.

Alle nye områder som kommer i nærheten av, eller i berøring med, mineralske forekomster, prospekter eller masseuttak, bør vurderes om de gjør ressurser utilgjengelige for framtida. Det er viktig at kommunen tar med i vurderingen at ressurser som ikke nødvendigvis er vurdert som viktige i nærmeste planperiode, kan bli viktige i framtida. Dersom kommunen går inn for arealbruk som påvirker områder med ressurser, bør kommunen i tillegg vurdere om det finnes relevante avbøtende tiltak.

Ved masseuttaksområder bør kommunen også vurdere om endret arealbruk berører potensielle utvidelsesområder for uttaket. Se også DMFs kart med konsesjonsområder i kommunen.

Klima- og miljøperspektiv

DMF ser at natur, miljø og klima er et av punktene for revidering av kommuneplanen, der ivaretagelse av natur og omdisponering av areal er sentralt. Dette gjenspeiles i mål 3 i samfunnsdelen med tilhørende arealstrategi som ligger til grunn for arealdelen.

Når det gjelder råstoffutvinning, som kan innebære store arealinngrep og utslipp, vil det være viktig å gjøre noen grep som sikrer minst mulig negativ påvirkning på klima og miljø. God og langsiktig planlegging kan resultere i mer effektiv og klimavennlig utvinning av mineralske ressurser. Nye arealer til råstoffutvinning bør begrunnes med at kommunen har et reelt behov for byggeråstoff. Dersom kommunen har behov for ressurser bør det også vurderes om ressursbehovet kan dekkes på andre måter, for eksempel ved å utnytte overskuddsmasser eller utvide eksisterende uttak. Kommunen bør vurdere om behovet kan dekkes på andre måter, for eksempel ved å utnytte overskuddsmasser eller utvide eksisterende uttak. Dersom det blir foreslått å etablere nye masseuttak, bør det følge en begrunnelse i konsekvensutredningen der det vurderes om avsetting av areal for råstoffutvinning er i tråd med Statlige planretningslinjer for klima og energi.

På et generelt grunnlag anbefaler DMF at det blir lagt opp til kortest mulige distanser for transport av byggeråstoff. Dette er i tråd med de nasjonale forventningene og er gunstig blant annet for klima-, økonomi- og trafiksikkerhet. I denne sammenhengen viser vi til mineralstatistikk som er tilgjengelig på våre nettsider. Kapittelet om klima og miljø er særlig relevant. I tillegg er det viktig at masser av god kvalitet gjenvinnes som byggeråstoffer, der dette er mulig. Dette kan redusere presset på grus- og pukkressurser og behovet for transport av masser. En helhetlig vurdering av massehåndtering i plansammenheng kan være et nyttig virkemiddel for å avklare dette.

Bestemmelser i arealdelen

I bestemmelsene til gjeldende kommuneplan for Sunndal er det satt et generelt plankrav til at det skal utarbeides reguleringsplan for råstoffutvinning for masseuttaksområder etter pbl § 11-9. Vi ber om at dette videreføres i ny plan.

I tillegg bør det bli innarbeidet:

- Egne krav for regulering av areal avsatt til råstoffutvinning, for eksempel utredning av landskapsvirkninger, avbøtende tiltak underveis i drift av masseuttak og ønsket etterbruk. Uttaksdybde og -volum må begrunnes hvis dette skal fastsettes i bestemmelsene.

- Et generelt krav til sikring og skjerming av masseuttak. Kommunen må sørge for at det er satt av tilstrekkelig areal for oppføring, vedlikehold og tilsyn med sikrings- og skjermingstiltak. Krav om massehåndteringsplan for planer eller tiltak som genererer overskuddsmasser
- Retningslinjer tilknyttet bestemmelser for masseuttak: Uttak av mineralske ressurser skal skje i henhold til mineralloven. Uttak over 500 m³ er meldepliktig, og uttak over 10 000m³ krever driftskonsesjon etter mineralloven.

Kommentar fra kommunen:

I planprogrammet går det fram at tema som skal vurderes i konsekvensutredningen blant annet er landbruk, jord og grusressurser. Hensynet til mineralressurser vurderes på denne bakgrunn som ivaretatt i planprogrammet i den utstrekning dette er naturlig. Øvrige innspill tas med i den videre planprosessen.